

Srednja zdravstvena šola Celje,
Ipavčeva 10, 3000 Celje

**PRISOTNOST ŽIVALI IN NJIHOV ŽIVLJENJSKI
PROSTOR V DOMOVIH STAREJŠIH
PO SLOVENIJI
(RAZISKOVALNA NALOGA)**

Avtorici:

Jasna Hren, 2. b
Barbara Kubot, 2. b

Mentor:

Peter Čepin Tovornik, dipl. zn., dipl. san. inž

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2016

ZAHVALA

Najina raziskovalna naloga z naslovom Prisotnost živali in njihov življenjski prostor v domovih starejših po Sloveniji ne bi nastala brez pomoči in spodbud nekaterih ljudi.

Iskreno in najbolj se zahvaljujema mentorju gospodu Petru Čepinu Tovorniku, dipl. zn, dipl. san. inž., ki naju je ves čas pisanja in izdelovanja raziskovalne naloge usmerjal, dajal koristne nasvete, ideje in temu posvetil veliko svojega časa.

Za izvedbo empiričnega dela se najlepše zahvaljujema gospe Ireni Vozlič, mag. zdr. nege, direktorici Lambrechtovega doma, Katarini Cijan, dipl. m. s., namestnici direktorice za področje zdravstvene nege in oskrbe v Domu upokojencev Polzela in Darji Mlinarič, dipl. m. s., saj so naju podprle pri raziskavi, nama razkazale njihove domove in naju seznanile s procesi dela.

Za intervjuja se zahvaljujema gospe Ireni Vozlič in gospe terapevtki Sonji Trček.

Posebna zahvala gre stanovalcem Lambrechtovega doma za izpolnjevanje anketnih vprašalnikov, Doma upokojencev Polzela, Doma starejših Šentjur, Doma ob Savinji Celje ter obiskovalcem dnevnega centra Doma ob Savinji Celje za izpeljavo terenskega dela.

Zahvalile bi se tudi gospe Smilji Pevec, univ. dipl. biol., za koordinacijo raziskovalne dejavnosti na šoli in za strokovni pregled naloge, gospe Franji Dobrajc, prof., za prevod povzetka v angleščino, gospe Maji Antonič, prof., za slovnični pregled naloge, gospe Nini Lobe Selič, prof. in gospodu Mateju Korenu za tehnično izvedbo.

Zahvala gre tudi ravnateljici gospe Katji Pogelšek Žilavec, prof., mag. posl. ved, ki podpira raziskovalno dejavnost na naši šoli.

KAZALO

KAZALO VSEBINE

ZAHVALA	2
KAZALO	3
KAZALO VSEBINE.....	3
KAZALO SLIK	4
KAZALO TABEL.....	5
KAZALO GRAFOV	6
POVZETEK	7
ABSTRACT	8
1 UVOD	9
1.1 NAMENI IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE	10
1.2 HIPOTEZE	10
1.3 METODE DELA.....	10
2 TEORETIČNI DEL	13
2.1 OPIS PRISOTNIH ŽIVALI V DOMOVIH STAREJŠIH IN NJIHOV ŽIVLJENJSKI PROSTOR	13
2.1.1 Akvarijske ribe.....	13
2.1.2 Želve	13
2.1.3 Hrčki.....	13
2.1.4 Zajci – kunci	14
2.1.5 Papiga.....	14
2.1.6 Mačka.....	14
2.1.7 Pes.....	14
2.1.8 Koze.....	15
2.1.9 Prašiči	15
2.2 TERAPEVTSKE ŽIVALI IN NJIHOVA VLOGA.....	15
2.2.1 Terapija s pomočjo psa	16
2.3 ZAKONODAJA.....	16
2.4.1 Pravilnik o zaščiti hišnih živali (Ur. list RS, št. 51/2009)	16
2.4 LAMBRECHTOV DOM.....	18
3 EMPIRIČNI DEL	20
3.1 VZOREC	20
3.2 ČAS RAZISKAVE	20
3.3 OBDELAVA PODATKOV	20
3.4 REZULTATI RAZISKAVE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	21
3.4.1 Analiza anketnega vprašalnika za stanovalce Lambrechtovega doma 21	
3.4.2 Analiza spletnega anketnega vprašalnika za direktorje domov starejših po Sloveniji.....	36
3.5 PREDSTAVITEV INTERVJUJEV	52
3.5.1 Intervju z gospo Ireno Vozlič	52
3.5.2 Intervju z gospo Sonjo Trček	54
3.6 TEREENSKO DELO	56
3.6.1 Dom upokojencev Polzela	56
3.6.2 Dom ob Savinji Celje	60
3.6.3 Dom starejših Šentjur	62
3.7 PRIMERJAVA REZULTATOV IN RAZPRAVA	66

4	ZAKLJUČEK	69
5	VIRI IN LITERATURA	70
6	PRILOGE	72

KAZALO SLIK

Slika 1: Pogovor s stanovalci Lambrechtovega doma	18
Slika 2: Lambrechtov dom	19
Slika 3: Druženje s pasjimi mladički.....	53
Slika 4: Psička Kasha	54
Slika 5: Zunanja podoba doma upokojevcev Polzela	56
Slika 6: Raziskovalki Barbara in Jasna s Katarino Cijan.....	56
Slika 7: Pes Zemo	57
Slika 8: Pes Zemo s hišnikom.....	57
Slika 9: Pasja hiška	57
Slika 10: Kozi Branka in Bojana.....	58
Slika 11: Hlev koz	58
Slika 12: Raziskovalka Barbara s kozo.....	58
Slika 13: Pujsa Pepa	58
Slika 14: Prebivališče pujse	59
Slika 15: Opozorilni znaki	59
Slika 16: Lažna kamera	59
Slika 18: Zunanja podoba Doma ob Savinji Celje.....	60
Slika 17: Pogovor s stanovalkama.....	60
Slika 19: Želvici.....	61
Slika 20: Mačka	61
Slika 21: Bivalni prostor mačke.....	61
Slika 22: Raziskovalki s stanovalko Hildo	61
Slika 23: Zunanja podoba Doma starejših Šentjur.....	62
Slika 24: Gusti	62
Slika 25: Kletka Gustija.....	63
Slika 26: Vsakodnevno prehranjevanje Gustija	63
Slika 27: Druženje s papigo	63
Slika 28: Pogovor s gospo receptor.....	63
Slika 29: Akvarij z ribami.....	63
Slika 30: Domska mačka	64
Slika 31: Pogovor z gospo Darjo Mlinarič.....	64
Slika 32: Zaposlena Darja Mlinarič, ki skrbi za mačke.....	64
Slika 33: Ptičja krmilnica	64
Slika 34: Maček Muki.....	65
Slika 35: Druženje s stanovalko.....	65

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vprašanje, kako so se stanovalci vključili v novo okolje	21
Tabela 2: Vprašanje o tem, ali se stanovalci strinjajo, da imajo živali pozitiven vpliv na njih	22
Tabela 3: Vprašanje o tem, ali so stanovalci doma imeli domačo/e žival/i in kje je/so živele	23
Tabela 4: Vprašanje, na pobudo koga so doma imeli žival/i	24
Tabela 5: Vprašanje, kdo je doma skrbel za žival/i	25
Tabela 6: Razlogi, zakaj so doma imeli žival/i	26
Tabela 7: Pritrdilo/zanikanje, ali sedaj v domu pogrešajo svojo/e domačo/e žival/i ..	27
Tabela 8: Vprašanje, ali si v domu v katerem prebivajo, želijo žival/i	28
Tabela 9: Vprašanje, ali bi si želeli svojo/e žival/i od doma, kjer so prej živeli, in katero/e.....	29
Tabela 10: Vzroki, zakaj bi v domu imeli žival/i.....	30
Tabela 11: Vprašanje, kje bi želeli, da bi imela/e žival/e svoj/e prostor/e	31
Tabela 12: Vprašanje o tem, ali bi prevzeli odgovornost in skrbeli za žival/i v domu in če si želijo, da bi druga oseba skrbel za njih ali bi to opravljali sami.....	32
Tabela 13: Pritrdilo/zanikanje, ali so že slišali za terapevtske živali	33
Tabela 14: Vprašanje, ali bi se udeležili terapij s psom v domu, če bi imeli možnost	34
Tabela 15: Vprašanje, kako pogosto si želijo srečanj/terapij s psom.....	35
Tabela 16: Mnenje o tem, da bi v domu prebivale živali.	36
Tabela 17: Pritrdilo/zanikanje, ali imajo v domu žival/i.....	37
Tabela 18: Osebe, ki so predlagale sprejem živali v dom.....	38
Tabela 19: Žival/i, ki jih imajo v domu	39
Tabela 20: Prostor/i, kjer živi/jo žival/i.....	40
Tabela 21: Osebe, ki skrbijo za žival/i	41
Tabela 22: Možnosti neposrednega dostopa stanovalcev, da pridejo do bivalnih prostorov živali.....	42
Tabela 23: Pritrdilo/zanikanje, če bi v domu imeli žival/i zaradi želje stanovalcev	43
Tabela 24: Osebe, ki bi morale skrbeti za žival/i v domu	44
Tabela 25: Prisotnost bivanja živali v domu v preteklosti.....	45
Tabela 26: Vrsta živali, ki je v preteklosti živela v domu	46
Tabela 27: Stopnja strinjanja o trditvi, da bi ljudje rajši prišli živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo/e žival/i	47
Tabela 28: Stopnja strinjanja o trditvi, da stanovalci, ki so imeli doma domače živali, jih želijo tudi imeti v domu	48
Tabela 29: Stopnja strinjanja o trditvi, da mora opremljenost bivalnega prostora živali ustrezati naravnemu okolju posamezne živali	49
Tabela 30: Stopnja strinjanja o trditvi, da je dom starejših primeren kraj za živali	50
Tabela 31: Stopnja strinjanja o trditvi, da živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev	51

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Vprašanje, kako so se stanovalci vključili v novo okolje	21
Graf 2: Vprašanje o tem, ali se stanovalci strinjajo, da imajo živali pozitiven vpliv na njih.....	22
Graf 3: Vprašanje o tem, ali so stanovalci doma imeli domačo/e žival/i in kje je/so živele	23
Graf 4: Vprašanje, na pobudo koga so doma imeli žival/i	24
Graf 5: Vprašanje, kdo je doma skrbel za žival/i.....	25
Graf 6: Razlogi, zakaj so doma imeli žival/i	26
Graf 7: Pritrdilo/zanikanje, ali sedaj v domu pogrešajo svojo/e domačo/e žival/i	27
Graf 8: Vprašanje, ali si v domu, v katerem prebivajo, želijo žival/i	28
Graf 9: Vprašanje, ali bi si želeli svojo/e žival/i od doma, kjer so prej živeli, in katero/e	29
Graf 10: Vzroki, zakaj bi v domu imeli žival/i.....	30
Graf 11: Vprašanje, kje bi želeli, da bi imela/e žival/e svoj/e prostor/e	31
Graf 12: Vprašanje o tem, ali bi prevzeli odgovornost in skrbeli za žival/i v domu in če si želijo, da bi druga oseba skrbela za njih ali bi to opravljali sami	32
Graf 13: Pritrdilo/zanikanje, ali so že slišali za terapevtske živali	33
Graf 14: Vprašanje, ali bi se udeležili terapij s psom v domu, če bi imeli možnost ...	34
Graf 15: Vprašanje, kako pogosto si želijo srečanj/terapij s psom.....	35
Graf 16: Mnenje o tem, da bi v domu prebivale živali.	36
Graf 17: Pritrdilo/zanikanje, ali imajo v domu žival/i.....	37
Graf 18: Osebe, ki so predlagale sprejem živali v dom.....	38
Graf 19: Žival/i, ki jih imajo v domu	39
Graf 20: Prostor/i, kjer živi/jo žival/i.....	40
Graf 21: Osebe, ki skrbijo za žival/i	41
Graf 22: Možnosti neposrednega dostopa stanovalcev, da pridejo do bivalnih prostorov živali.....	42
Graf 23: Pritrdilo/zanikanje, če bi v domu imeli žival/i zaradi želje stanovalcev	43
Graf 24: Osebe, ki bi morale skrbeti za žival/i v domu	44
Graf 25: Prisotnost bivanja živali v domu v preteklosti.....	45
Graf 26: Vrsta živali, ki je v preteklosti živela v domu	46
Graf 27: Stopnja strinjanja o trditvi, da bi ljudje rajši prišli živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo/e žival/i.....	47
Graf 28: Stopnja strinjanja o trditvi, da stanovalci, ki so imeli doma domače živali, jih želijo tudi imeti v domu	48
Graf 29: Stopnja strinjanja o trditvi, da mora opremljenost bivalnega prostora živali ustrezati naravnemu okolju posamezne živali	49
Graf 30: Stopnja strinjanja o trditvi, da je dom starejših primeren kraj za živali	50
Graf 31: Stopnja strinjanja o trditvi, da živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev.....	51

POVZETEK

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, ali si stanovalci želijo imeti živali v domu, koliko domov starejših ima živali in kje so njihovi življenjski prostori.

Cilj naloge je zaposlene v domovih starejših in ostalo javnost seznaniti o željah stanovalcev po živalih ter o možnosti najprimernejšega prostora za živali v domu.

V teoretičnem delu je opisan Lambrechtov dom, opis prisotnih živali v domovih starejših, vloga terapevtskih živali ter pravilnik o hišnih živalih.

Osnova za empirični del je 88 anketnih vprašalnikov, 60 so jih izpolnili stanovalci Lambrechtovega doma in 28 direktorji domov po Sloveniji, ter 2 intervjuja. Rezultati so pokazali, da si 23 % stanovalcev v domu želi živali, od teh bi si jih 57 % želelo svojo žival od doma, ki bi prebivala izven ustanove (71 %) in v 79 % bi bili sami pripravljeni prevzeti skrb za žival. 86 % domov starejših po Sloveniji ima živali na pobudo stanovalcev in zaposlenih (35 %), ki najpogosteje živijo v večnamenskem prostoru (31 %), prevladujejo pa ribe (31 %). Za živali najpogosteje skrbijo lastniki živali. 96 % direktorjev se popolnoma strinja oz. strinja, da živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev.

Ključne besede: stanovalec, dom starejših, žival, življenjski prostor, skrb.

ABSTRACT

The purpose of this research work is to find out whether the residents want to have animals in care home, how many animals in care homes are and where these animals live.

The aim of this research work is to make employed in care homes and other public acquainted with wishes of residents to have animals and about the possibility of the most appropriate place for animals in care homes.

In the theoretical part is described Lambrecht's home, there is also a description of animals present in care homes, the role of therapeutic animals and the rules of pets. The basis for the empirical part is 88 questionnaires, 60 were filled in by the residents of Lambrecht's home and 28 the directors of care homes across Slovenia, and 2 interviews. The results showed that 23 % of residents in the care home want to have animals, from those residents 57 % want to have their pet from home, which would reside outside the institution (71 %) and 79 % of them would like to take care of pets themselves. 86 % care homes in Slovenia have the animal on the initiative of residents and employees (35 %), which mainly reside in multipurpose room (31 %). Animal owners frequently take care of the animals. 96 % of directors completely agree or agree that pets in care homes contribute to the wellbeing of residents.

Keywords: a resident, a care home, an animal, habitat, care.

1 UVOD

V letošnjem šolskem letu sva se odločili za raziskovanje življenja živali v domu starejših. Za to temo raziskovalne naloge sva se odločili, ker želiva ugotoviti, ali je v Sloveniji razširjeno življenje živali v domovih starejših in kje le-te prebivajo.

Kot dijakinji Srednje zdravstvene šole Celje se zavedava, da je tudi starost del našega življenja. Vsak človek se doma najbolje počuti, zato si želi svojo »jesen življenja« preživeti v domačem okolju.

Po mednarodnih merilih se starost začne pri 65 letih ali več. Mlajša populacija izključuje starostnike iz svoje družbe, ker meni, da potrebujejo le osnovne materialne potrebe (potreba po hrani, obleki, stanovanju, zdravstveni varnosti in podobno) in pozabijo na njihova čustva (Vodnjov, 2013, str. 1).

Žalostno je, da se v resničnem življenju pogosto natrgajo družinske vezi. Nekatere družine loči razdalja, druge pa odtujitev zaradi različnih vzrokov. V današnjem modernem času je zaradi pomanjkanja časa prišlo do vprašanja: Kdo bo skrbel za starejše ljudi?

Zaradi bolezni, osamljenosti, duševne stiske in drugih vzrokov starejša populacija sprejme odločitev, da bo svoje življenje nadaljevala v domu starejših, kjer jim bodo nudene materialne potrebe, za katere bi bili doma morda prikrajšani, ter spletle bi se lahko nove prijateljske vezi med sovrstniki (Vodnjov, 2013, str. 1).

Človek je skozi svojo zgodovino tesno povezan z živalmi. V preteklosti so imeli živali, zaradi lova, varnosti in za prehranjevanje. Danes pa temu ni tako, ker se je človek čustveno zblížal z njo. Za primer vzemimo psa, ki zdaj ni več namenjen le lovu, temveč tudi ljubkovanju in preprečevanju osamljenosti – postal je človekov najboljši prijatelj.

Zaradi čustvenega zblížanja z živaljo je človek sprejel žival v svoj bivalni prostor kot hišnega ljubljence. Hišne živali so vrste živali, ki spremljajo svoje lastnike ali fizično osebo, ki je v imenu lastnika odgovorna za te živali med premikom, in ki niso namenjene za prodajo ali prenos na drugega lastnika. Po Uredbi (ES) št. 998/2003 so hišne živali psi, mačke in beli dihurji, nevretenčarji (razen čebel in rakov), okrasne tropske ribice, dvoživke, plazilci, ptice (vse vrste, razen perutnine, ki jo pokrivata Direktivi Sveta 90/539/EGS in 92/65/EGS), glodavci in kunci (Veterinarska uprava Republike Slovenije, 2016).

Preden se odločimo za hišnega ljubljence, moramo trezno premisliti. Lastništvo živali je velika odgovornost, saj v dom sprejmemo živo bitje, ki bo vse svoje življenje v veliki meri odvisno od nas. Mi bomo odločali, če bo neka žival imela čudovito življenje.

Za domove starejših se priporoča, da izberejo tako žival, ki se bo lahko lepo vključila v življenje v domu, ne da bi se morali stanovalci in osebje pretirano prilagajati. Vsako sobivanje živali pa še vedno zahteva manjšo mero prilagajanja. Če stanovalci niso fizično zelo aktivni, potem žival, ki potrebuje veliko gibanja, ni prava izbira.

1.1 NAMENI IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti ali si stanovalci v dobi staranja želijo imeti žival v domu in prevzeti odgovornost zanjo ter koliko domov starejših ima živali, kje je njihov življenjski prostor in kdo skrbi za živali v domovih.

Cilj naloge je zaposlene v domovih starejših in ostalo javnost seznaniti o željah stanovalcev po živalih ter o možnosti najprimernejšega prostora za živali v domu starejših.

1.2 HIPOTEZE

Preden sva začeli sestavljati anketni vprašalnik sva si zastavili pet hipotez, ki sva jih po analizi anketnega vprašalnika na koncu potrdili ali ovrgli.

Te hipoteze so:

H1: Večji odstotek predstavljajo stanovalci, ki so doma imeli domačo žival in jo sedaj v domu pogrešajo.

H2: Več stanovalcev si želi imeti žival zunaj doma kot v svoji sobi.

H3: Večji odstotek predstavljajo stanovalci, ki so že slišali za terapevtske živali.

H4: Večji odstotek predstavljajo domovi starejših po Sloveniji, ki imajo živali.

H5: Živali v domovih starejših po Sloveniji živijo najpogosteje v večnamenskem prostoru doma.

1.3 METODE DE LA

Pri raziskovalni nalogi sva uporabili različne metode dela.

Te metode dela so:

- * preučevanje literature in člankov
- * anketiranje
- * intervjuvanje
- * fotografiranje
- * pogovor s stanovalci in
- * terensko delo.

Najino delo je potekalo po naslednjem vrstnem redu:

- * Najprej sva si izbrali nekaj tem.
- * S pomočjo mentorja sva izbrali temo raziskovanja.
- * Zastavili sva si cilj in namen raziskovalne naloge.
- * Pregledali sva literaturo s področja najine teme.
- * Postavile sva si pet hipotez.

- * Ogledali sva si Lambrechtov dom Slovenske Konjice.
- * Sestavili sva anketni vprašalnik za stanovalce Lambrechtovega doma (priloga 1).
- * Sestavili sva intervju za gospo direktorico Lambrechtovega doma.
- * Izvedli sva anketiranje v Lambrechtovem domu ter se natančneje pogovorili s stanovalci.
- * Sestavili sva spletni anketni vprašalnik za direktorje domov starejših po Sloveniji (priloga 2).
- * Sestavili sva intervju za gospo Sonjo Trček, terapevtko s psom iz slovenskega društva s pomočjo psov - Tačk pomagačk.
- * Opravili sva terensko delo v Domu upokoencev Polzela.
- * Opravili sva terensko delo v Domu ob Savinji Celje.
- * Opravili sva terensko delo v Domu starejših Šentjur.
- * Pridobljene podatke sva pregledali, analizirali, ovrednotili, oblikovali v tabele in grafe.
- * Na osnovi rezultatov sva potrdili ali ovrgli hipoteze.
- * Na koncu sva zapisali svoje poglede, mnenja in zaključek najine raziskovalne naloge.

Po izbrani temi in določenemu namenu raziskovalne naloge sva začeli zbirati literaturo. Najosnovnejša literatura so nama bile knjige, revije, članki ter internetni viri različnih diplomskih in raziskovalnih del.

Podatki so bili pridobljeni s pomočjo dveh anketnih vprašalnikov, dveh intervjujev in terenskega dela.

V prvem vzorcu je sodelovalo šestdeset stanovalcev Lambrechtovega doma Slovenske Konjice. Izpolnjene anketne vprašalnike sva pridobivale počasi, enkrat tedensko sva hodili v dom ter stanovalcem zastavljali vprašanja. Z njimi sva se tudi pogovarjali in dobile še dodatne informacije in njihova mnenja glede živali v domu.

Anketni vprašalnik je sestavljen iz petnajstih vprašanj. Pri vsakemu vprašanju je možnost izbrati samo en odgovor. Pri vseh vprašanjih sta najmanj možna dva odgovora, največ pa šest. Eno vprašanje je vsebovalo 5-stopenjsko Likertovo lestvico, kjer je podana stopnja strinjanja. Šest vprašanj je z dvema do šestimi odgovori, kjer imajo pod zadnjo alinejo drugo možnost, in sicer napisati svoj odgovor, če ga niso našli med ponujenimi. Sedem vprašanj je potrdilnih z dvema do štirimi odgovori. Na eno vprašanje sta možna dva odgovora. Če so na četrto vprašanje odgovorili z NE, niso odgovarjali od vključno petega do vključno osmega vprašanja. Če so na deveto vprašanje odgovorili z NE, niso odgovarjali od vključno desetega do vključno trinajstega vprašanja. Če so na petnajsto vprašanje odgovorili z NE, niso odgovarjali na šestnajsto vprašanje. Pri 2., 3., 4., 5., 6., in 9. vprašanju je moral anketiranec obrazložiti, zakaj se je tako odločil.

V drugem vzorcu je sodelovalo 28 anketiranih direktorjev domov starejših po Sloveniji. Podatke sva pridobili s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika. Zastavljeno jim je bilo dvanajstih vprašanj, od tega je bilo na štiri vprašanja možnih več odgovorov.

Če so na drugo vprašanje odgovorili z NE, niso odgovarjali na vprašanja od tri do sedem. Če so na 10. vprašanje odgovorili z NE, niso odgovarjali na 11. vprašanje. Vsa vprašanja so zaprtega tipa, z možnostjo obrazložitve. Dve vprašanji sta pritrdilni. Eno vprašanje ima možne tri odgovore. Sedem vprašanj je s tremi do sedmimi odgovori, kjer imajo pod zadnjo alinejo »drugo« možnost, da napišejo svoj odgovor, če ni bil podan med naštetimi. Zadnje vprašanje je sestavljeno iz petih trditev, kjer so anketiranci označili svojo stopnjo strinjanja o posamezni trditvi.

Oba intervjuja sta strukturirana. Prvi intervju je sestavljen iz desetih vprašanj. Drugi intervju pa iz šestih.

Terensko delo je obsegalo ogled in popis živali, meritve prostora, kjer živijo živali, in mnenja stanovalcev glede prisotnosti živali v njihovem domu. Obiskali smo Dom upokojencev Polzela, Dom ob Savinji Celje in Dom starejših Šentjur.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 OPIS PRISOTNIH ŽIVALI V DOMOVIH STAREJŠIH IN NJIHOV ŽIVLJENJSKI PROSTOR

Sprejeti odgovornost za žival ne pomeni samo tega, da jo hranimo in negujemo. Enako pomembno kot hrana in nega je spoštovanje do ljubljence, ki lahko razvije toliko različnih značajskih potez kot človek (Sabati Šušter, 2008, str. 8).

Hišne živali so živali, ki svoje življenje preživljajo v družbi človeka. Posledično ne morejo živeti enakega življenja, ki bi ga živele v naravi. Vedeti moramo, kaj živali potrebujejo, čemu posvečajo največ časa. Poleg urejenosti fizičnega okolja moramo urediti tudi socialno okolje (Murn, 2005, str. 24).

Žival nikakor ni nadomestek za igračo, ki bi jo brez pomisleka, če nam ne bi več ugajala ali ustrezala, zavrgli (Grimm, Lauer, 2008, str. 9).

V naslednjih podpoglavjih opisujeva vrste živali, ki so prisotne v domovih starejših občanov, in njihov življenjski prostor.

2.1.1 Akvarijske ribe

Akvarijske ribe so živali, ki so prilagojene sladki bistri vodi. So nezahtevna bitja, ki ne potrebujejo veliko našega časa, razen hranjenja in čiščenja akvarija. Življenjski prostor jim zagotovimo v akvarijih, ki so različnih oblik (krogli, kvadratasti, kotni, večkotni). Najmanj pa so priporočeni okrogli akvariji. Ob nakupu je potrebno paziti, da so stekla brez prask in zračnih mehurčkov ter da so dobro zlepljena. Za akvarij je potreben primeren prostor, kjer ga bomo imeli ves čas na vidiku, ter stabilnost in velikost posode. Akvarij bo pravilno deloval šele v biološkem ravnovesju, to pa pomeni da je razmerje živali, rastlin in mikroorganizmov uravnoteženo (Gutjahr, 2007, str. 6-9, 16).

2.1.2 Želve

Nobene vodne želve ne moremo imeti v plastični banji. Celo v vrtnem ribniku težko. Za vrsto želve rumenovratke velja, da mora imeti velikost akvaterarija 150x50x60 cm. (450 l), vodni del mora imeti volumen najmanj 400 litrov. Za želvo je bolj primeren zunanji ribnik. V zootrgovinah prodajajo tako imenovano vrsto »rumenovratke«, ki je prilagojena na mraz in zato bistveno bolj nevarna za našo avtohtono močvirsko sklednico, našega močno ogroženega močvirskega viteza. Življenjska doba želve je od 25 do 100 let (Korošec, 2013, str. 11-12).

2.1.3 Hrčki

Kdor želi pravilno skrbeti za hrčka, se mora najprej dobro seznaniti z življenjskimi potrebami hrčkov. Za hrčka je potrebno pripraviti kletko, saj to je najpomembnejši pogoj, da se bo hrček čim prej privadil novemu bivališču, vsebovati mora plastično banjico, hišico, skledico za krmo, napajalnik in peščeno kopel. Kletka nikakor ne sodi

na sredino prostora sobe, idealen pa bi bil prostor, ki ga stanovalci čez dan malo uporabljajo. Pri izbiri stalnega prostora za kletko je treba upoštevati njeno velikost. Najbolj varen nakup je neposredno pri priznanem profesionalnem rejcu hrčkov (Fritzsche, 2007, str. 4, 18-20).

2.1.4 Zajci – kunci

Kot domači ljubljenci so kunci prisiljeni živeti predvsem drugače, kot živijo njihovi sorodniki v naravi. V prodajalnah malih živali dobimo različne kletke; največkrat so sestavljene iz plastičnega dna in snemljive mrežaste ograje. V plastično dno moramo položiti debel sloj ovsene ali pšenične slame, koruznice ali lesa. Potrebujemo tudi majhne plastične jaslje, skledico za krmo in sesalni napajalnik za vodo. Za njihove izločke v kot oziroma na mesto, kjer iztrebljajo, namestimo plitvo plastično posodo in jo napolnimo z vpojnimi slamnimi paleti. Za krajšanje časa pa je potrebno ljubkovanje ter namestitvev igral primernih za njih (Wegler, 2007, str. 4, 18-22, 24-25).

2.1.5 Papiga

Skobčevke se rade družijo z ljudmi in zato je razumljivo, da spadajo med najbolj priljubljene hišne ljubljence. V kletki je priporočljivo, da imamo vsaj dve papigi, ker se tako papiga počuti bolj skrito, varno in imela bo družbo za igranje. Lastniki bodo manj obremenjeni z nego le-teh. Najpomembnejši pogoji za življenje teh papig so varna kletka, dovolj velik prostor za svobodno letanje, zanimiva igrala in udobne priprave za čepenje. Kletka mora vsebovati pesek za ptice, igrala, skledico za tekočino in kamen za brušenje kljuna. Skobčevkam najbolje ustreza soba, v kateri ljudje preživijo veliko časa (Niemann, 2007, str. 4, 12, 18-20, 22).

2.1.6 Mačka

»Kdor ima mačko, se mu ni treba bati samote!«, je zapisal Daniel Defoe.

Redko katero živo bitje izraža toliko miru, zadovoljstva in harmonije kot mačka. Pred nakupom je treba poskrbeti za najpomembnejše stvari, kot je posodica za hrano in vodo, mačje stranišče z lopatko, mačji pesek in košara za spanje. Mačka večino časa prespi, preostali čas pa se rada umiva in ljubkuje (Grimm in Lauer, 2008, str. 25).

Mačkam je čistoča položena v zibelko, saj čiščenje spada k njihovemu rednemu ritualu vsakega dne (Sabati Šušter, 2008, str. 106).

2.1.7 Pes

V pasjem vedenju pogosto prepoznamo človeška čustva, ker se tako hitro vključijo v naše življenje (Collins, 2013, str. 11).

Pes nam je v veliko veselje, saj nam dela družbo, nas razveseljuje in spodbuja h gibanju. Pred nakupom psa se je potrebno zavedati, da gre za dolgotrajno odgovornost. Psu je potrebno vsakodnevno nuditi veliko časa – ga voditi na sprehod, pospravljati iztrebke ter kriti stroške za hrano, veterinarja in pesjak (Fogle, 1996, str. 8).

Psu pripravimo ležišče v živahnem delu doma. Ležišče naj bo iz plastike ali vrbovega protja, vanj pa položimo pralno žimnico. Nega je odvisna od vrste psa (kopanje, striženje krempljev in nohtov ter krtačenje) (Fogle, 1996, str. 20, 33-43).

Vsaj enkrat dnevno moramo psa peljati na sprehod na vrvici, ko ga naučimo poslušnosti (Fogle, 1996, str. 60).

2.1.8 Koze

V Sloveniji poleg kozoroga, ki je ena od vrst koz, poznamo še udomačene koze. Koze naj bi živele v tropih, vendar v starosti želijo oz. postanejo samotarji. Podnevi večino časa počivajo. Prehranjujejo se z raznimi zelišči, travo in krmo. Koze so težke od 50 do 70 kilogramov in visoke od 70 do 80 centimetrov. Koze niso primerne živali, za življenje v stanovanju, saj imajo rade, da je v njihovem bivalnem prostoru kamenje in skale (Kryštufek, 1991, str. 252, 255).

2.1.9 Prašiči

Prašiči imajo majhne oči, kratke in široke uhlje ter telo prikriva kratka ščetinasta dlaka. Prašiči lahko predstavljajo tudi nevarnosti zaradi njihovega dobro razvitega in ostrega zobovja (podočniki). So vsejede živali. Človek prašiča redi predvsem za hrano. Prašiči so slabi tekači, ker imajo kratke noge. Za prašiče pa velja tudi, da popijejo veliko vode. Prašičem je dobro zagotoviti tudi blatno kopel, zato niso primerna žival za bivanje v stanovanju (Kryštufek, 1991, str. 234, 236).

2.2 TERAPEVTSKE ŽIVALI IN NJIHOVA VLOGA

Terapija s pomočjo živali je timsko delo, kjer so prisotne štiri osebe:

- * strokovna oseba,
- * uporabnik terapije,
- * terapevtska žival in
- * vodnik terapevtske živali (Ilič, 2013, str. 21).

Terapija s pomočjo živali učinkovito pomaga štirim skupinam, in sicer ljudem:

- * s težavami psihičnega značaja,
- * s telesnimi težavami zaradi poškodb,
- * s telesnimi težavami zaradi bolezni in
- * s težavami socialnega značaja (Ilič, 2013, str. 30).

Terapevtske živali, ki jih vodi usposobljen vodnik, izredno pozitivno vplivajo na zdravje človeka. Zmanjšujejo učinke stresa, žalosti, depresije, tesnobe, samouničevalnih misli in občutek bolečine (Ilič, 2013, str. 12).

Ob redni terapiji s pomočjo živali se potrjeno zmanjša poraba protibolečinskih zdravil in pomirjeval, saj sam stik z živaljo povzroči sproščanje večje količine endorfinov, ki jih označujemo za hormone sreče. Terapija s pomočjo živali je delo, ki ne dopušča nikakršne prisile, saj je lahko zares uspešna le, ko želijo vsi udeleženci terapije sodelovati (Ilič, 2013, str. 6, 12).

V tujini poznajo terapijo s pomočjo psov, mačk, činčil, konjev, ptic in plazilcev (Ilič, 2013, str. 12).

Terapija z živalmi je danes najbolj razširjena v ZDA, Kanadi, Avstraliji, Angliji, skandinavskih državah, Nemčiji, Švici, Avstriji, Romuniji, na Poljskem, Češkem, Madžarskem in Slovaškem (Vodnjov, 2013, str. 40).

V Avstriji in ZDA je možno dobiti terapijo s pomočjo živali na napotnico. Literatura navaja, da so domače ljubljence uporabljali kot del terapije že v letu 1792 v Quaker Society of Friends York Retre at v Angliji. Celo Florence Nightingale je cenila koristi domačih ljubljencev, ki so jih imeli bolni posamezniki (Vodnjov, 2013, str. 40).

2.2.1 Terapija s pomočjo psa

Za terapijo s pomočjo psov ni primeren kar vsak pes. Pasma, spol in velikost pri odločanju niso pomembni. Odločilno, kateri pes je primeren za terapijo, je karakter oz. značaj psa. Pes, primeren za terapijo, mora imeti v sebi stabilno in umirjeno osebnost. Biti mora vodljiv, zaupljiv, poslušen in naklonjen vsem ljudem, čist, urejen ter veterinarsko pregledan (Ilič, 2013, str. 14).

Vodnik mora, kadar je potrebno, tudi fizično pomagati psu. Pes lahko v neki točki iz kakršnega koli razloga ne(z)more več sodelovati in takrat je vodnikova dolžnost, da prekine terapijo. Glavna naloga vodnika pa je motiviranje psa, ker pes potrebuje dobro voljo in zagon, da dobro opravi svoje delo. Ves čas mu mora vodnik zagotavljati, da ni sam, ga spodbujati, pohvaliti ter mu dvigniti motivacijo, ko to pes potrebuje, ter mu po opravljeni nalogi ponuditi vodo (Ilič, 2013, str. 17-19).

2.3 ZAKONODAJA

V Republiki Sloveniji imamo napisan pravilnik o zaščiti hišnih živali, kako in kje lahko živijo ter kakšen mora biti njihov življenjski prostor. Ta pravilnik določa minimalne pogoje za zaščito hišnih živali.

2.4.1 Pravilnik o zaščiti hišnih živali (Ur. list RS, št. 51/2009)

Ta pravilnik določa minimalne pogoje za zaščito hišnih živali (1. člen) in v 2. členu je zapisano, da so hišne živali tiste, ki se vzrejajo, redijo ali gojijo za družbo, rekreacijo, varstvo ali pomoč človeku. V 3. členu je zapisano, da je živali prosto živečih vrst je dovoljeno zadrževati v ujetništvu kot hišne živali ob upoštevanju predpisov, ki urejajo varstvo prosto živečih vrst živali (Pogačnik, 2009).

V 4. členu je zapisano, da mora skrbnik hišnih živali storiti vse potrebno, da zagotovi dobro počutje živali, ki so v njegovi oskrbi, in preprečevati vzroke, ki lahko povzročijo bolečine, poškodbe, bolezni ali motnje v obnašanju živali. Skrbnik hišnih živali mora zagotoviti ustrezno namestitev in skrb za živali z upoštevanjem ekoloških normativov glede na vrsto živali, in še posebej zagotoviti:

- * kakovostno in količinsko ustrezno hrano in vodo;
- * ustrezno gibanje živali glede na vrsto;

- * ukrepe, ki preprečijo pobeg živali;
- * ustrezne bivalne pogoje in oskrbo v skladu s tem pravilnikom in predpisom, ki ureja bivalne razmere in oskrbo živali prosto živečih vrst živali (Pogačnik, 2009).

V 25. členu piše, da je treba psu zagotavljati ustrezno prehrano, ki mora vsebovati vse potrebne snovi za njegov zdrav razvoj. Mlade pse do šestega meseca starosti se hrani vsaj trikrat dnevno, od šestega meseca do enega leta starosti vsaj dvakrat dnevno, odrasle vsaj enkrat dnevno, stalno pa morajo imeti na voljo pitno vodo. 26. člen določa, da je treba psu redno negovati in odstranjevati zajedavce kot so bolhe, klopi, gliste in trakulje (Pogačnik, 2009).

29. člen določa, da mora imeti pes ustrezen bivalni prostor, ki mu zagotavlja zaščito pred padavinami, vetrom, mrazom in sončno pripeko, preprečuje pobeg živali ter omogoča potrebno gibanje. Psa ni dovoljeno nastaniti (zapreti) v prostor brez naravne svetlobe, kjer pes ne vidi svoje neposredne okolice, ali v prostor brez zadostnega zračenja. Če pes biva zunaj, mora imeti pesjak in uto oz. drugo enakovredno zavetje. Če je zunanja temperatura nižja od 0°C, mora imeti pes na voljo primerno izoliran bivalni prostor. Psice z mladiči ter bolni psi morajo imeti na voljo bivalni prostor, v katerem temperatura ne sme biti nižja od 20°C. V bivalnem prostoru psa ne sme biti snovi ali predmetov, na katerih bi se lahko pes poškodoval ali bi ogrožale njegovo zdravje. Skrbnik mora bivalni prostor psa redno čistiti in dnevno odstranjevati iztrebke. V 31. členu piše o velikosti pesjaka z uto glede na težo in število psov v njem. V 32. členu je zapisano, da mora biti pasja uta dovolj velika, da lahko pes vanjo normalno leže. Mora biti izolirana, dvignjena od tal in dvoprostorska (Pogačnik, 2009).

V 34. členu je zapisano, da je treba mačkam zagotavljati ustrezno prehrano, ki mora vsebovati vse potrebne snovi za njihov zdrav razvoj, in sicer mladim mačkam do šestega meseca starosti vsaj štirikrat dnevno, od šestega meseca do enega leta starosti vsaj trikrat dnevno, odraslim pa vsaj dvakrat dnevno, stalno pa morajo imeti pitno vodo. V 35. členu piše, da je treba mačke redno negovati in odstranjevati zajedavce, kot so bolhe, klopi, gliste in trakulje (Pogačnik, 2009).

37. člen določa, da mora imeti mačka zagotovljen bivalni prostor, ki ji zagotavlja zaščito pred padavinami, vetrom, mrazom in sončno pripeko ter pred napadi drugih živali. Da mora imeti mačka, ki stalno biva v zaprtem prostoru, na voljo primerno velik in zračen prostor z naravno svetlobo ter ustrezna pomagala, kot so plezala, igrače in podobno in če mačka živi samo v zaprtih prostorih brez možnosti občasnega izhoda, mora skrbnik zagotoviti, da mačka ni sama in brez nege več kot 24 ur (Pogačnik, 2009).

V 39. členu je zapisano, da za določitev ustreznih pogojev bivanja in oskrbe ostalih hišnih živali se smiselno uporabljajo določbe predpisa, ki ureja bivalne razmere in oskrbo živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Pogačnik, 2009).

2.4 LAMBRECHTOV DOM

Podatke za empirični del sva začeli pridobivati v Lambrechtovem domu v Slovenskih Konjicah, kjer sva anketirali tamkajšnje stanovalce in izvedli intervju z gospo direktorico Ireno Vozlič. V nadaljevanju bova zato opisali Lambrechtov dom.

Slika 1: Pogovor s stanovalci
Lambrechtovega doma
(Hren, Kubot, 12. 11. 2015)

Franzu Lambrechtu se je porodila ideja, da bi dal zgraditi v rodnih Slovenskih Konjicah ustanovo, namenjeno revnim, bolnim, slabotnim in tistim, ki nimajo primerne domačega okolja. Leta 1871 so zgradili ustanovo, ki so jo poimenovali Lambrechtov dom. Že na začetku delovanja se je vselilo 20 stanovalcev, danes pa nudijo udobno bivanje kar 160 (Vozlič, 2013).

Po kvaliteti dela in načinu delovanja sodi Lambrechtov dom v sam vrh institucionalnih ustanov, čeprav je najstarejši na Slovenskem. Dom je v grobem razdeljen na stanovanjski in negovalni del. Sobe so standardne, eno- in dvoposteljne. Vsem je na voljo strokovno izobražen kader, ki svoje delo opravlja vestno, predvsem pa humano in etično ter individualno naravnano (Vozlič, 2013).

Poleg institucionalnih kapacitet nudijo tudi zdravstveno nego oz. pomoč na domu občanom in občankam, ki zaradi bolezni ali starosti niso zmožne skrbeti zase. Zavod izvaja splošno izvenbolnišnično zdravstveno dejavnost, samostojne zdravstvene dejavnosti, ki jih ne opravljajo zdravniki (zdravstvena nega, fizioterapija, delovna terapija in drugo) ter tržno dejavnost (Vozlič, 2013).

Zaradi moderne zasnove Lambrechtovega doma imajo na razpolago tudi prostore za dnevno varstvo oseb in druženje starostnikov z njihovim vrstniki, ki ne stanujejo v domu, lastno knjižnico, kavarno, teraso, sadovnjak ... (Vozlič, 2013).

Poleg nastanitve nudijo še dodatne aktivnosti, kot so pogovorne skupine, duhovna skupina, pevski zbor, kratkočasne delavnice, tombola ... (Vozlič, 2013).

Trenutno v domu od živali prebivajo le akvarijske ribe. Načrtovali so kupiti psa, vendar je ta želja ostala neuresničena (Vozlič, 2013).

Slika 2: Lambrechtov dom (Kubot, 28. 3. 2016)

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 VZOREC

Osnova za obdelavo podatkov je 88 anketnih vprašalnikov, ki sva jih pridobile z anketiranjem stanovalcev Lambrechtovega doma in spletnim anketiranjem direktorjev domov starejših po Sloveniji.

V domu sva anketirali 47 žensk in 13 moških, skupaj 60 stanovalcev. Najmlajša ženska je bila stara 55 let, najstarejša pa 92. Najmlajši moški je bil star 60, najstarejši pa 90. Torej povprečna starost žensk je 83 let, pri moških pa 77 let.

Na spletni anketni vprašalnik, ki je bil poslan vsem domovom starejših po Sloveniji se je odzvalo 28 direktorjev. Anketirani direktorji domov za starejše po Sloveniji so iz naslednjih območnih enot: Celje (2), Koper (3), Kranj (2), Krško (1), Ljubljana (11), Maribor (2), Murska Sobota (2), Nova Gorica (1), Novo mesto (2) in Ravne na Koroškem (2).

Opravili sva tudi dva intervju. Enega z direktorico Lambrechtovega doma z gospo Ireno Vozlič. Drugega pa z gospo terapevtko Sonjo Trček.

3.2 ČAS RAZISKAVE

Ogled in predstavitev Lambrechtovega doma sva z mentorjem opravili v sredo, 28. 10. 2015. Z gospo direktorico smo se dogovorili glede anketiranja, ki je potekalo vsak četrtek od 5. 11. 2015 vse do vključno 26. 11. 2015.

Spletni anketni vprašalnik za direktorje domov starejših v Sloveniji je bil odprt od 28. 12. 2015 do vključno 16. 1. 2016.

Intervju z gospo direktorico Ireno Vozlič sva pridobili 5. 1. 2016 in z gospo Sonjo Trček 19. 1. 2016.

V prvem tednu v februarju sva obiskali tri domove starejših:

- * Dom upokojencev Polzela → 2. 2. 2016;
- * Dom ob Savinji Celje → 5. 2. 2016;
- * Dom starejših Šentjur → 5. 2. 2016.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

Ankete sva sestavili in napisali na programu Microsoft Word. Grafe sva izdelali s pomočjo programa Microsoft Excel. S pomočjo Google Drivom sva si pomagali ustvariti spletni anketni vprašalnik. Vsako vprašanje posebej je bilo odstotkovno obdelano, rezultati pa so prikazani s tabelami in grafi.

3.4 REZULTATI RAZISKAVE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

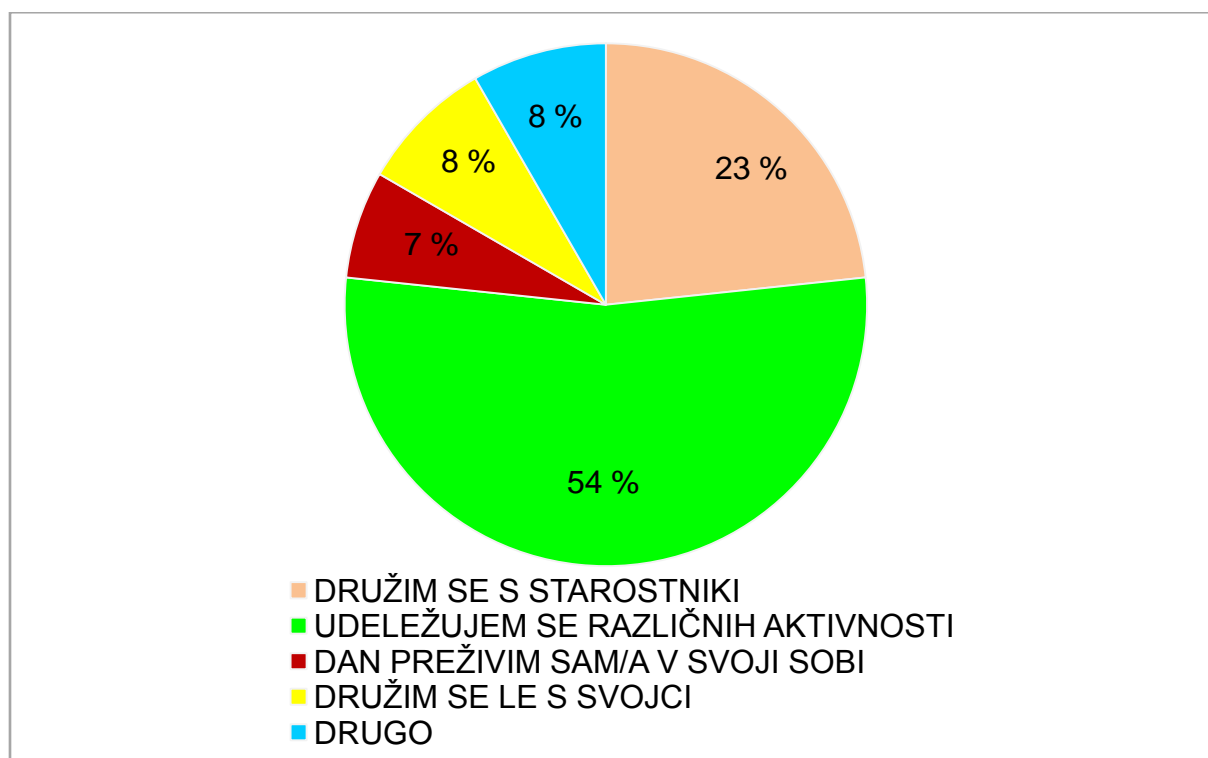
Na naslednjih straneh so prikazani rezultati kvantitativnega dela raziskave s pomočjo dveh anketnih vprašalnikov.

3.4.1 Analiza anketnega vprašalnika za stanovalce Lambrechtovega doma

1. vprašanje: **KAKO STE SE VKLJUČILI V NOVO OKOLJE?**

Tabela 1: Vprašanje, kako so se stanovalci vključili v novo okolje

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Družim se s starostniki	14	23 %
Udeležujem se različnih aktivnosti	32	54 %
Dan preživim sam/a v sobi	4	7 %
Družim se le s svojci	5	8 %
Drugo	5	8 %

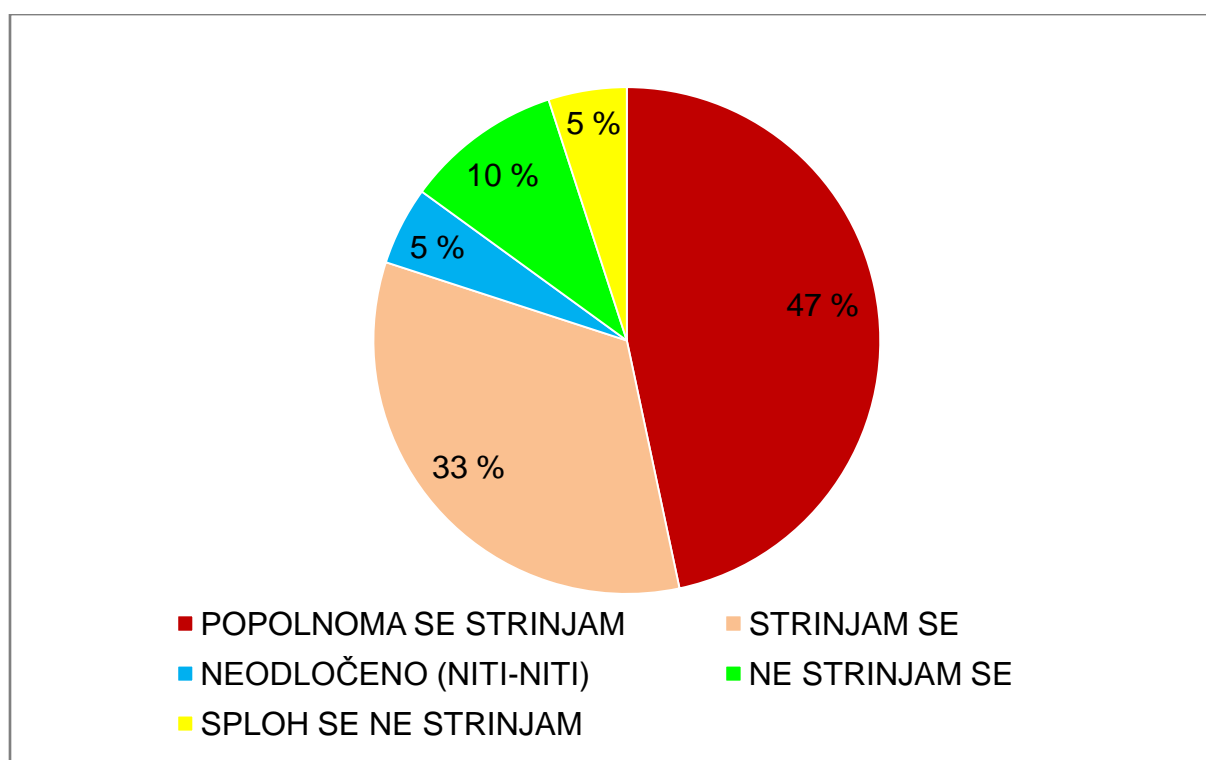
Graf 1: Vprašanje, kako so se stanovalci vključili v novo okolje

Iz grafa lahko razberemo, da se več kot polovica (54 %) stanovalcev udeležuje različnih dejavnosti, v 23 % pa se družijo s starostniki. Nekateri dan preživijo sami v sobi (7 %) ter 8 % se jih družijo le s svojci. Pod odgovor »drugo« (8 %) so navedli odgovore, in sicer, da se igrajo družabne igre, hodijo na sprehod, gledajo TV, družijo se s partnerjem, obiskujejo telovadbo in poslušajo glasbo.

2. vprašanje: ŽIVALI IMAJO NAME POZITIVEN VPLIV, NA KAKŠEN NAČIN OZ. KAKO SE IZRAŽA VPLIV ŽIVALI NA VAS?

Tabela 2: Vprašanje o tem, ali se stanovalci strinjajo, da imajo živali pozitiven vpliv na njih

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sploh se ne strinjam	3	5 %
Ne strinjam se	6	10 %
Neodločeno (niti niti)	3	5 %
Strinjam se	20	33 %
Popolnoma se strinjam	28	47 %

Graf 2: Vprašanje o tem, ali se stanovalci strinjajo, da imajo živali pozitiven vpliv na njih

S tem, da imajo živali pozitiven vpliv na stanovalce, se popolnoma strinja 47 % stanovalcev, strinja se jih 33 % stanovalcev, neodločenih jih je 5 %, 10 % stanovalcev se ne strinja ter 5 % se s to izjavo sploh ne strinjajo.

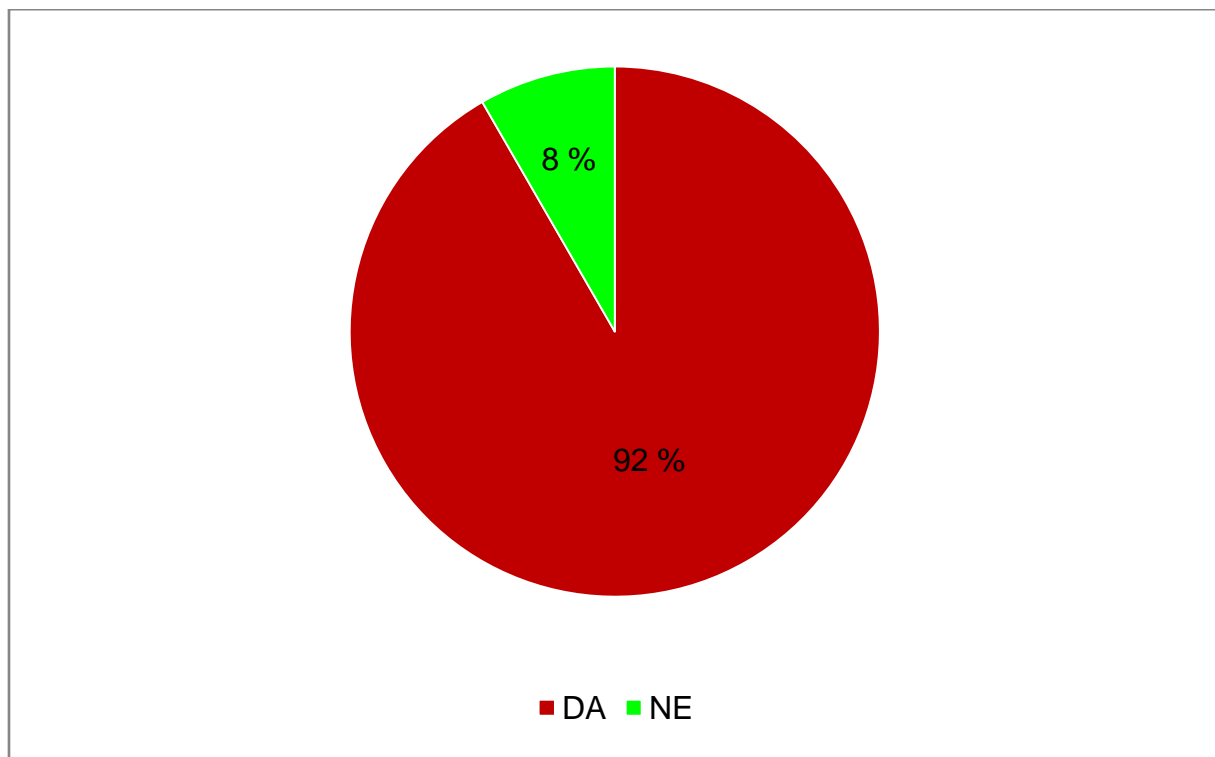
Njihova mnenja so bila, da živali pozitivno vplivajo na njih, saj jih lahko božajo; ko jih vidijo, so veseli; se radi fotografirajo z njimi; jim predstavljajo varnost; jih radi hranijo in jim predstavljajo družbo.

Imeli so tudi negativna mnenja, na primer kot neprijeten vonj po domu, dodatna skrb za žival, hrup, možne okužbe in bolezni, nestrinjanje z drugimi sostanovalci in možen ugriz živali.

3. vprašanje: ALI STE DOMA IMELI DOMAČO/E ŽIVAL/I IN KJE JE/SO ŽIVELA/E?

Tabela 3: Vprašanje o tem, ali so stanovalci doma imeli domačo/e žival/i in kje je/so živele

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	55	92 %
Ne	5	8 %

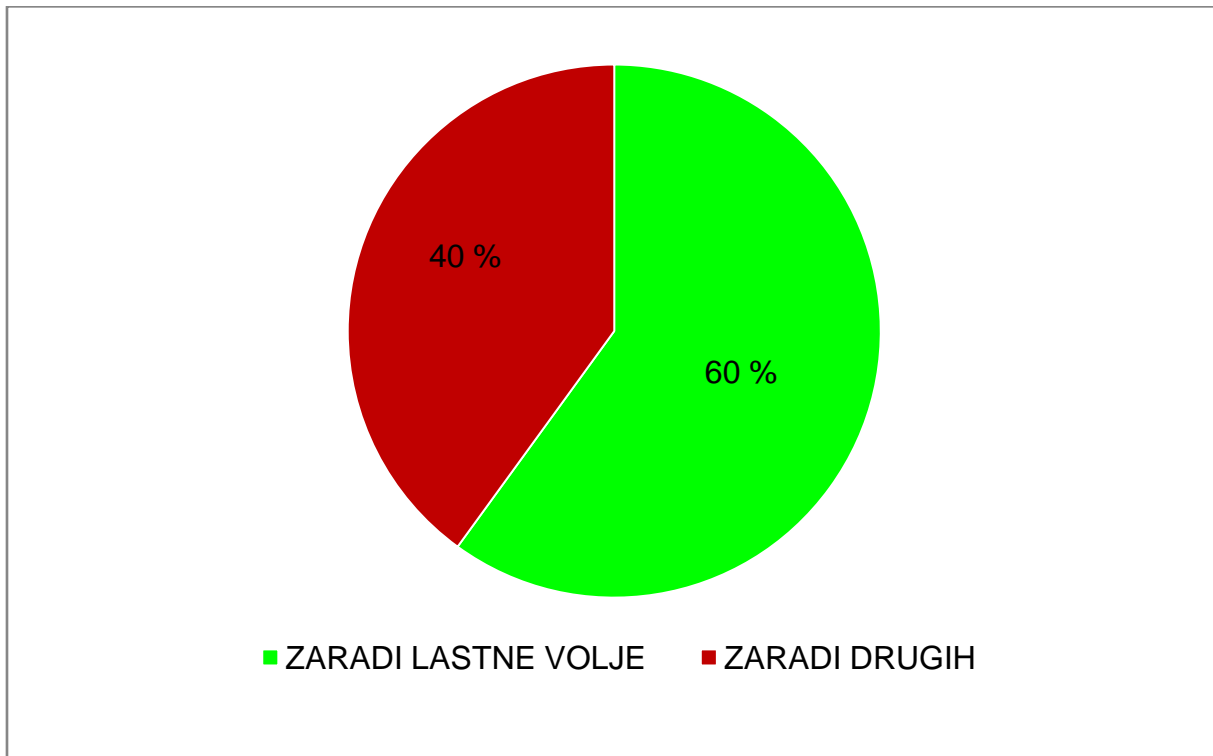
Graf 3: Vprašanje o tem, ali so stanovalci doma imeli domačo/e žival/i in kje je/so živele

Skoraj vsi stanovalci (92 %) so doma, kjer so živele, imeli domačo/e žival/i, le 8 % je ni imelo. Njihove domače živali so živele v hiši, kletki, hlevu, prosto zunaj, v boksu, kokošnjaku, v blokovskem stanovanju in v veži.

4. vprašanje: NA POBUDO KOGA STE DOMA IMELI ŽIVAL/I?

Tabela 4: Vprašanje, na pobudo koga so doma imeli žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Zaradi lastne volje	33	60 %
Zaradi drugih	22	40 %

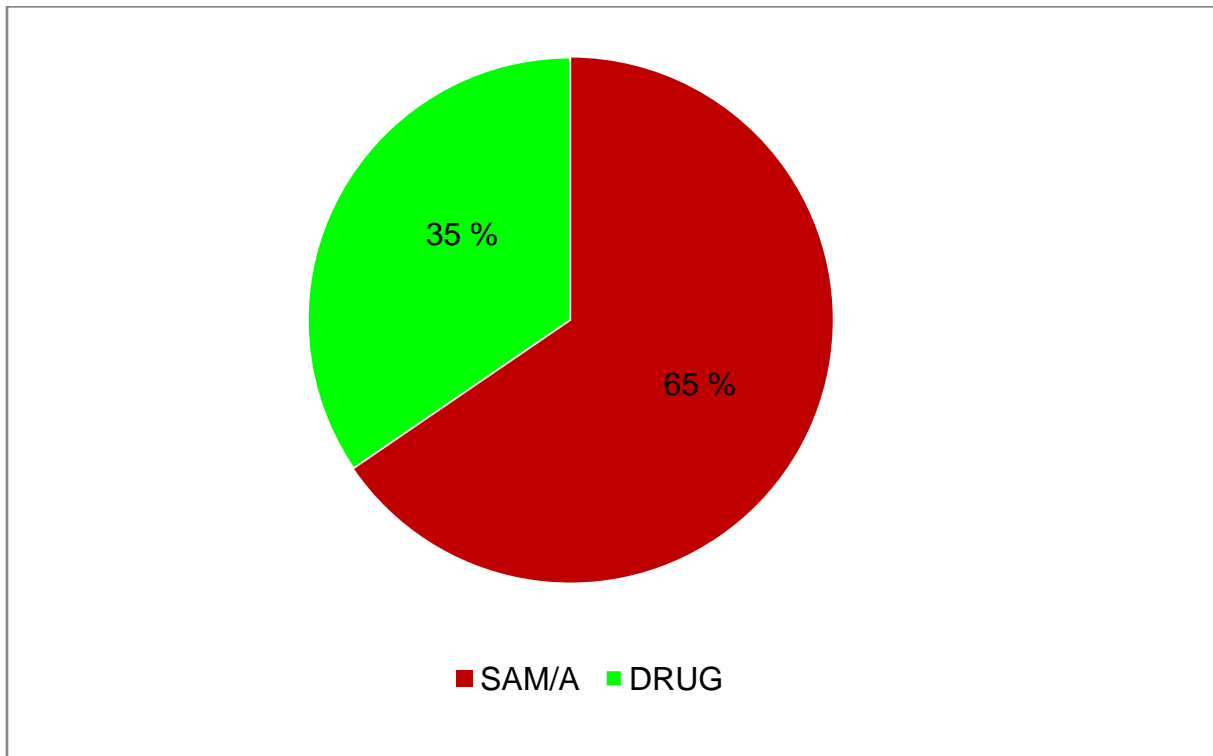
Graf 4: Vprašanje, na pobudo koga so doma imeli žival/i

60 % stanovalcev je doma imelo žival/i zaradi lastne volje, 40 % pa je žival/i imelo zaradi drugih. Navedli so, da so jo imeli zaradi staršev, žene/moža, otrok, vnukov ter tasta/tašče.

5. vprašanje: KDO JE SKRBEL DOMA ZA ŽIVAL/I?

Tabela 5: Vprašanje, kdo je doma skrbel za žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sam/a	36	65 %
Drug	19	35 %

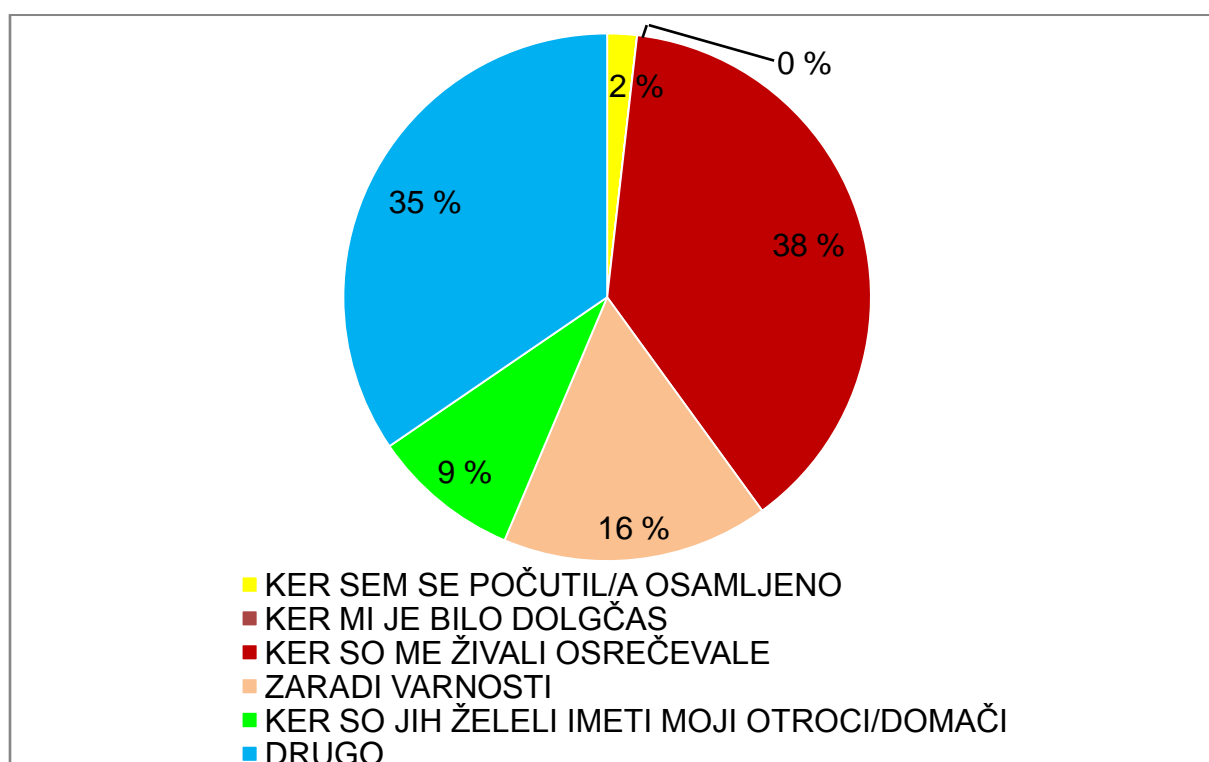
Graf 5: Vprašanje, kdo je doma skrbel za žival/i

65 % stanovalcev je za žival/i skrbelo samostojno oz. sami. 35 % stanovalcem ni bilo treba skrbeti za žival/i in so navedli, da so za njih skrbeli njihovi otroci ter drugi družinski člani (brat, sestra, teta, stric, stari starši).

6. vprašanje: ZAKAJ STE DOMA IMELI ŽIVAL/I?

Tabela 6: Razlogi, zakaj so doma imeli žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Ker sem se počutil/a osamljeno	1	2 %
Ker mi je bilo dolgčas	0	0 %
Ker so me živali osrečevale	21	38 %
Zaradi varnosti	9	16 %
Ker so jih želeli imeti moji otroci/domači	5	9 %
Drugo	19	35 %

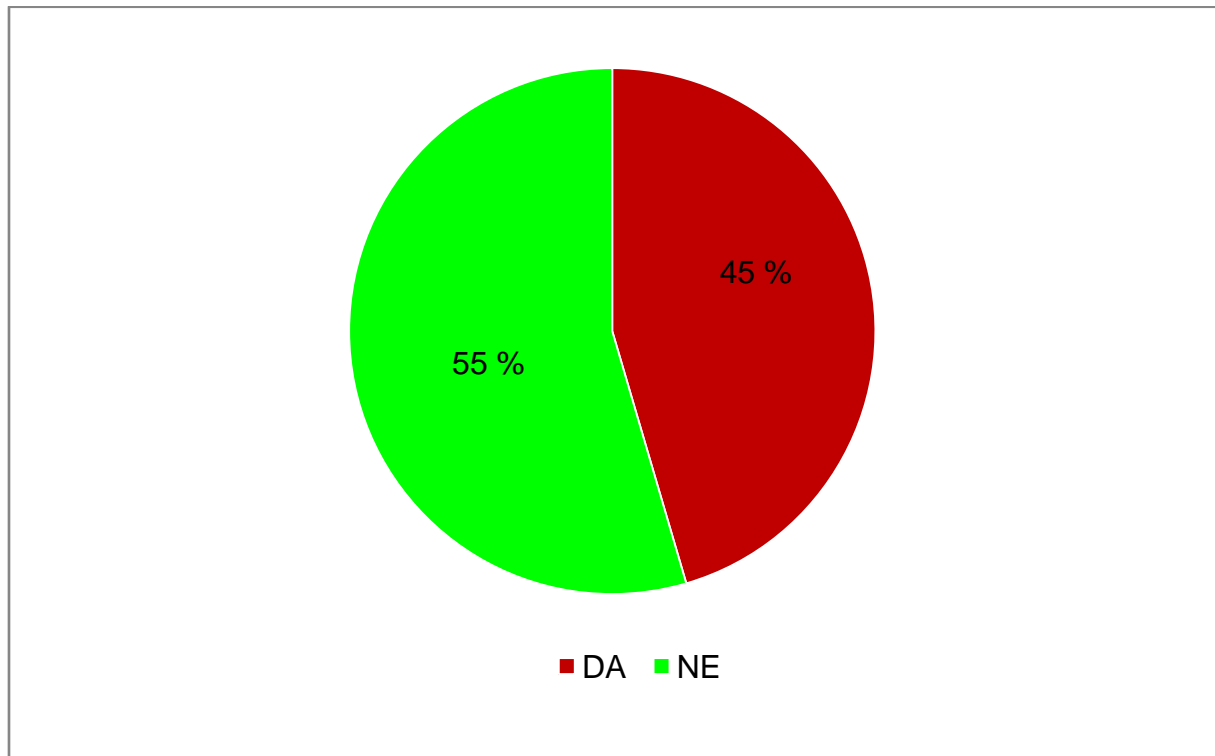
Graf 6: Razlogi, zakaj so doma imeli žival/i

Največ (38 %) stanovalcev je imelo doma živali, ker so jih osrečevale, zaradi varnosti v 16 %, v 9 %, ker so jih želeli otroci/domači, in ker so se počutili osamljeno (2 %). Nihče ni odgovoril, da je imel žival, ker mu je bilo dolgčas. 35 % jih je pod drugo navedlo različne odgovore, in sicer za lov, oranje, volno, mleko, za hrano ter za zaslužek.

7. vprašanje: ALI SEDAJ V DOMU POGREŠATE SVOJO/E DOMAČO/E ŽIVAL/I?

Tabela 7: Pritrdilo/zanikanje, ali sedaj v domu pogrešajo svojo/e domačo/e žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	25	45 %
Ne	30	55 %

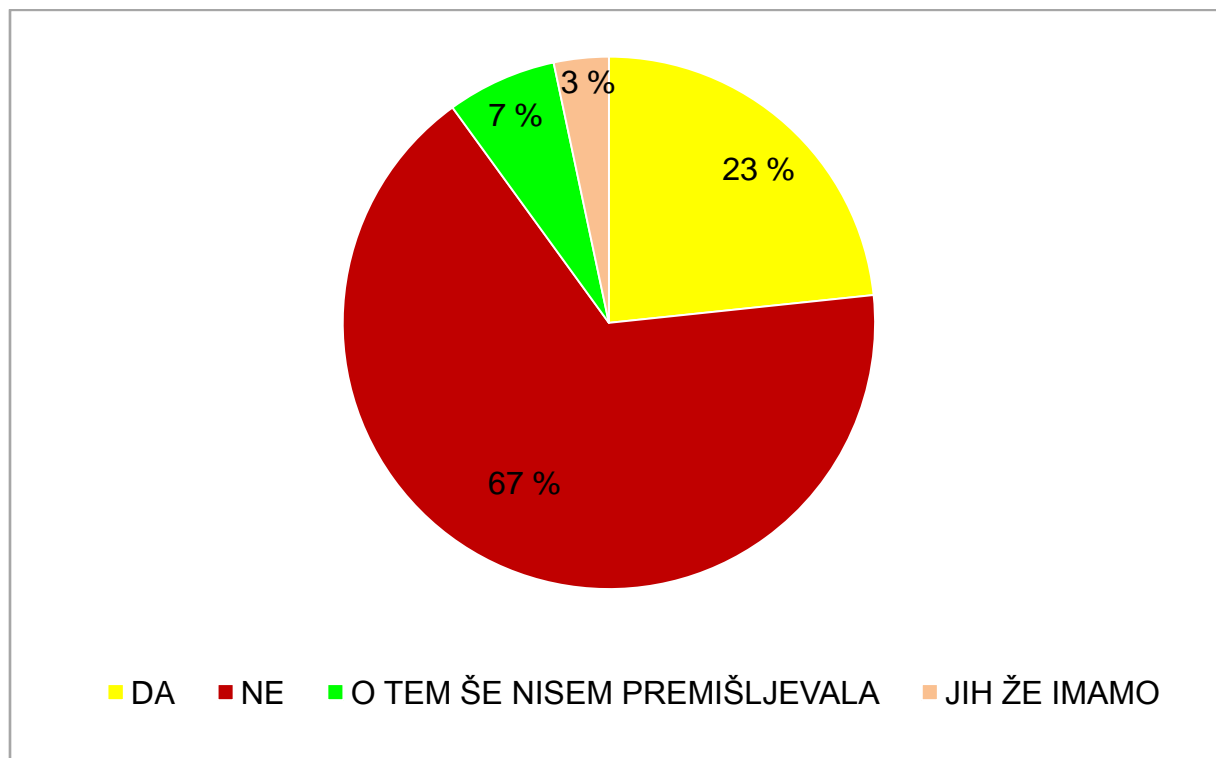
Graf 7: Pritrdilo/zanikanje, ali sedaj v domu pogrešajo svojo/e domačo/e žival/i

Več kot polovica stanovalcev pogreša svojo domačo žival v domu (55 %). 45 % stanovalcev pa meni, da svoje domače živali ne pogrešajo.

8. vprašanje: ALI SI V DOMU, V KATEREM PREBIVATE, ŽELITE ŽIVALI/?

Tabela 8: Vprašanje, ali si v domu v katerem prebivajo, želijo živali/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	14	23 %
Ne	40	67 %
O tem še nisem premišljeval/a	4	7 %
Jih že imamo	2	3 %

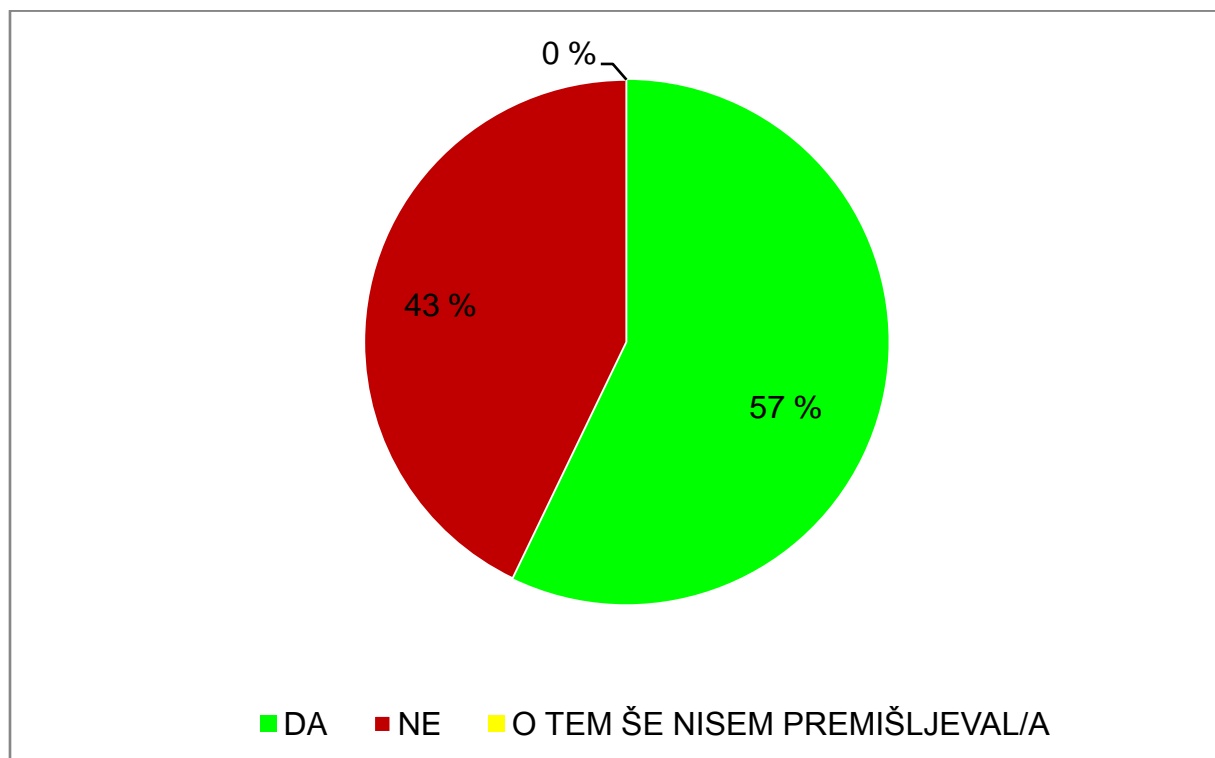
Graf 8: Vprašanje, ali si v domu, v katerem prebivajo, želijo živali/i

Samo 23 % stanovalcev si v domu želi imeti živali, 67 % si v domu ne želi imeti živali, 7 % stanovalcev o tem še ni premišljevalo, 3 % pa so odgovorili, da v domu že imajo žival.

9. vprašanje: ALI BI SI ŽELELI SVOJO/E ŽIVAL/I OD DOMA, KJER STE PREJ ŽIVELI, IN KETERO/E?

Tabela 9: Vprašanje, ali bi si želeli svojo/e žival/i od doma, kjer so prej živali, in katero/e

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	8	57 %
Ne	6	43 %
O tem še nisem preišljeval/a	0	0 %

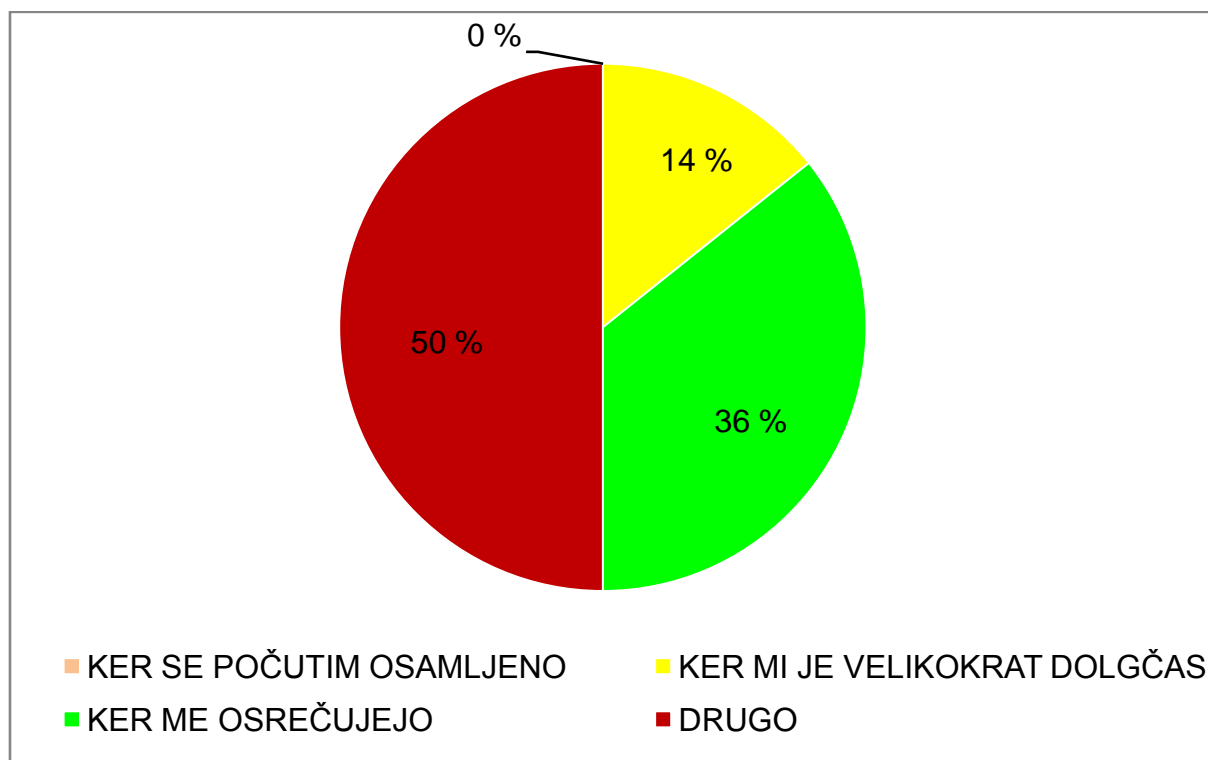
Graf 9: Vprašanje, ali bi si želeli svojo/e žival/i od doma, kjer so prej živali, in katero/e

Več kot polovica stanovalcev si želi imeti svojo žival od doma, 43 % pa si ne želi svoje živali od doma. Tisti, ki si želijo žival od doma, bi imeli psa, mačko, ribice in kravo.

10. vprašanje: ZAKAJ BI V DOMU IMELI ŽIVAL/I?

Tabela 10: Vzroki, zakaj bi v domu imeli žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Ker se počutim osamljeno	0	0 %
Ker mi je velikokrat dolgčas	2	14 %
Ker me osrečujejo	5	36 %
Drugo	7	50 %

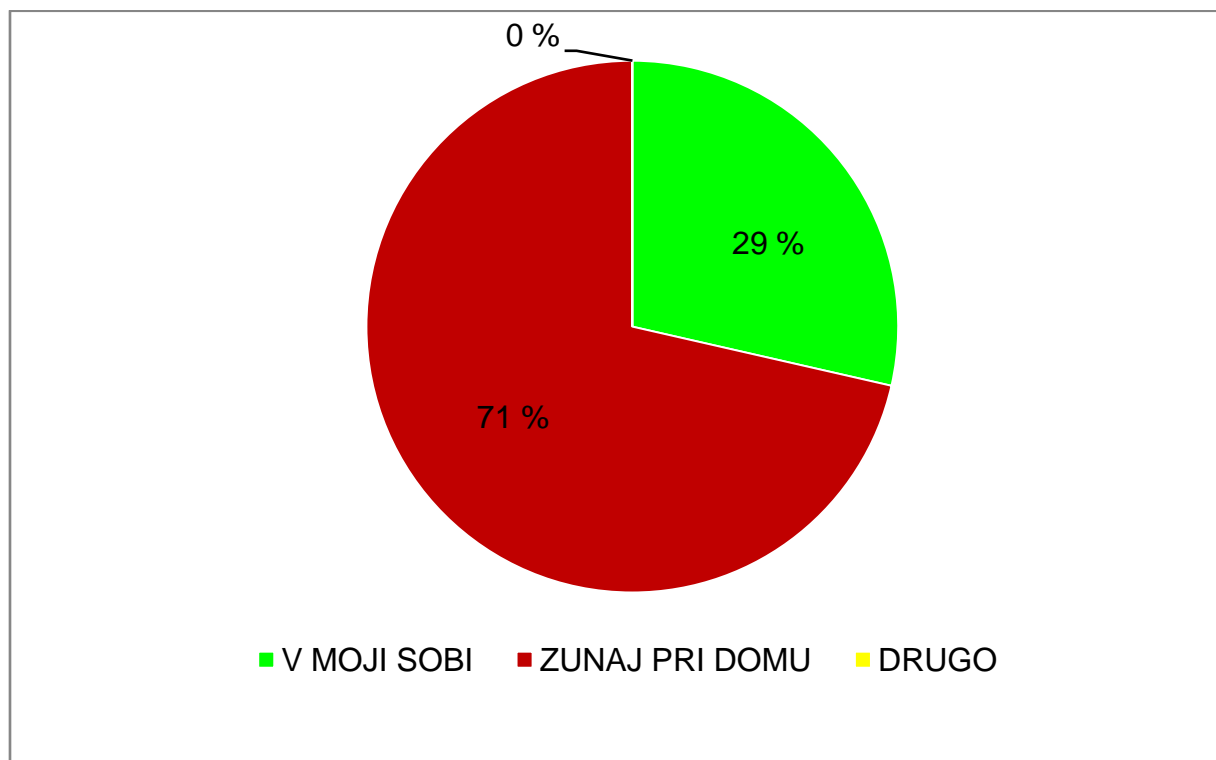
Graf 10: Vzroki, zakaj bi v domu imeli žival/i

V domu bi 36 % stanovalcev imelo žival, ker jih to osrečuje, 14 % ker jim je velikokrat dolgčas. Nihče ni odgovoril, da bi v domu imel žival zato, ker se počuti osamljeno. Polovica stanovalcev pa so pod »drugo« navedli, da bi živali v domu imeli zaradi božanja, pogovora, sprostitev, hobija, želje po obveznosti, zaradi takšne navade od doma in ljubezni do živali.

11. vprašanje: KJE BI ŽELELI, DA BI IMALA/E ŽIVAL/I SVOJE PROSTOR/E?

Tabela 11: Vprašanje, kje bi želeli, da bi imela/e žival/e svoj/e prostor/e

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
V moji sobi	4	29 %
Zunaj pri domu	10	71 %
Drugo	0	0 %

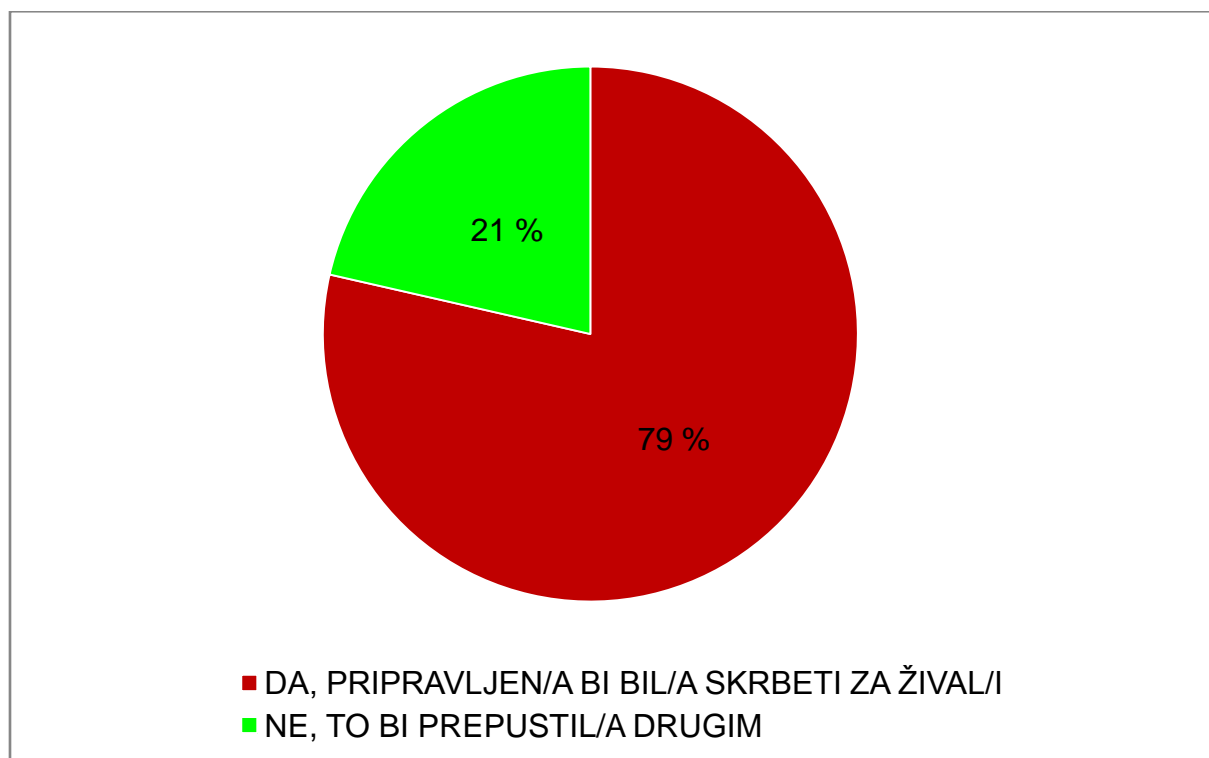
Graf 11: Vprašanje, kje bi želeli, da bi imela/e žival/e svoj/e prostor/e

Samo 29 % stanovalcev si želi imeti žival v svoji sobi, 71 % pa si jih želi imeti zunaj pri domu. Nihče pa ni predlagal česa drugega.

**12. vprašanje: BI PREVZELI ODGOVORNOST IN SKRBELI ZA ŽIVAL/I V DOMU
ALI BI SI ŽELELI DRUGO OSEBO, DA BI SKRBELA ZA ŽIVAL/I?**

Tabela 12: Vprašanje o tem, ali bi prevzeli odgovornost in skrbeli za žival/i v domu in če si želijo, da bi druga oseba skrbela za njih ali bi to opravljali sami

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da, pripravljen/a bi bil/a skrbeti za žival/i	11	79 %
Ne, to bi prepustil/a drugim	3	21 %

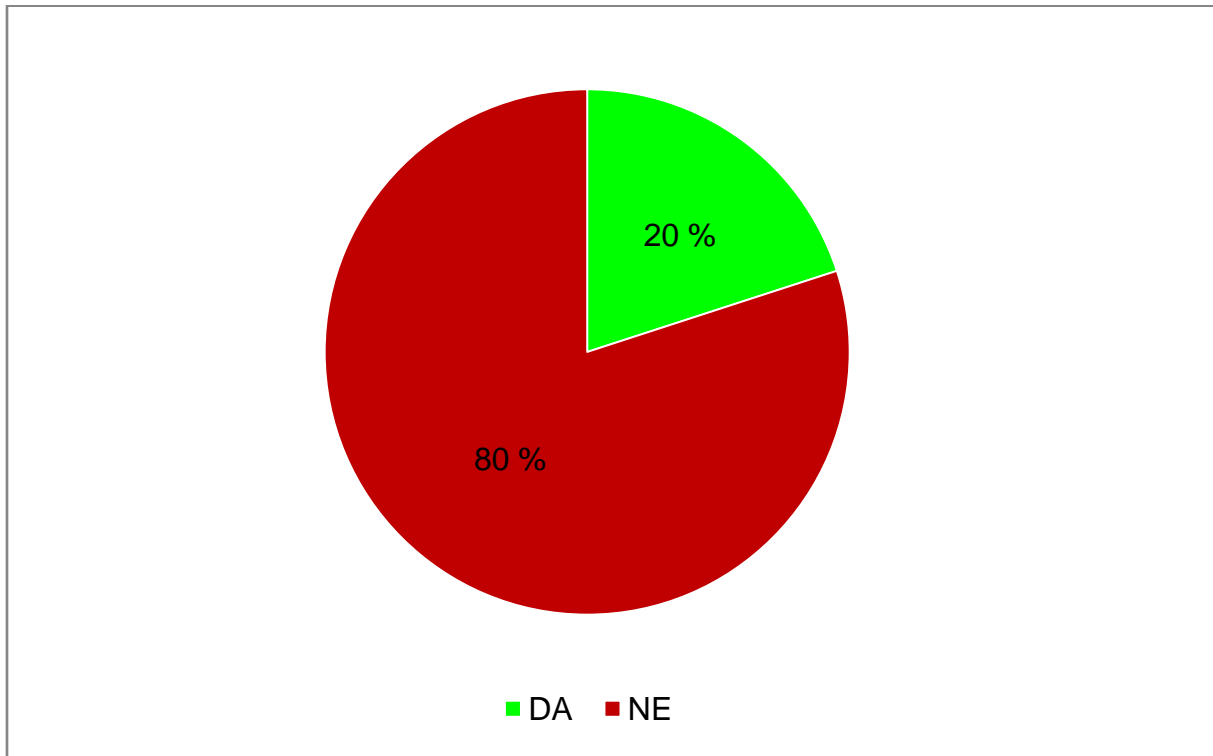
Graf 12: Vprašanje o tem, ali bi prevzeli odgovornost in skrbeli za žival/i v domu in če si želijo, da bi druga oseba skrbela za njih ali bi to opravljali sami

79 % stanovalcev bi bilo pripravljenih prevzeti odgovornost in skrb za žival/i v domu, 21 % pa bi to delo prepustilo drugim.

13. vprašanje: STE ŽE SLIŠALI ZA TERAPEVTSKE ŽIVALI?

Tabela 13: Pritrdilo/zanikanje, ali so že slišali za terapevtske živali

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	12	20 %
Ne	48	80 %

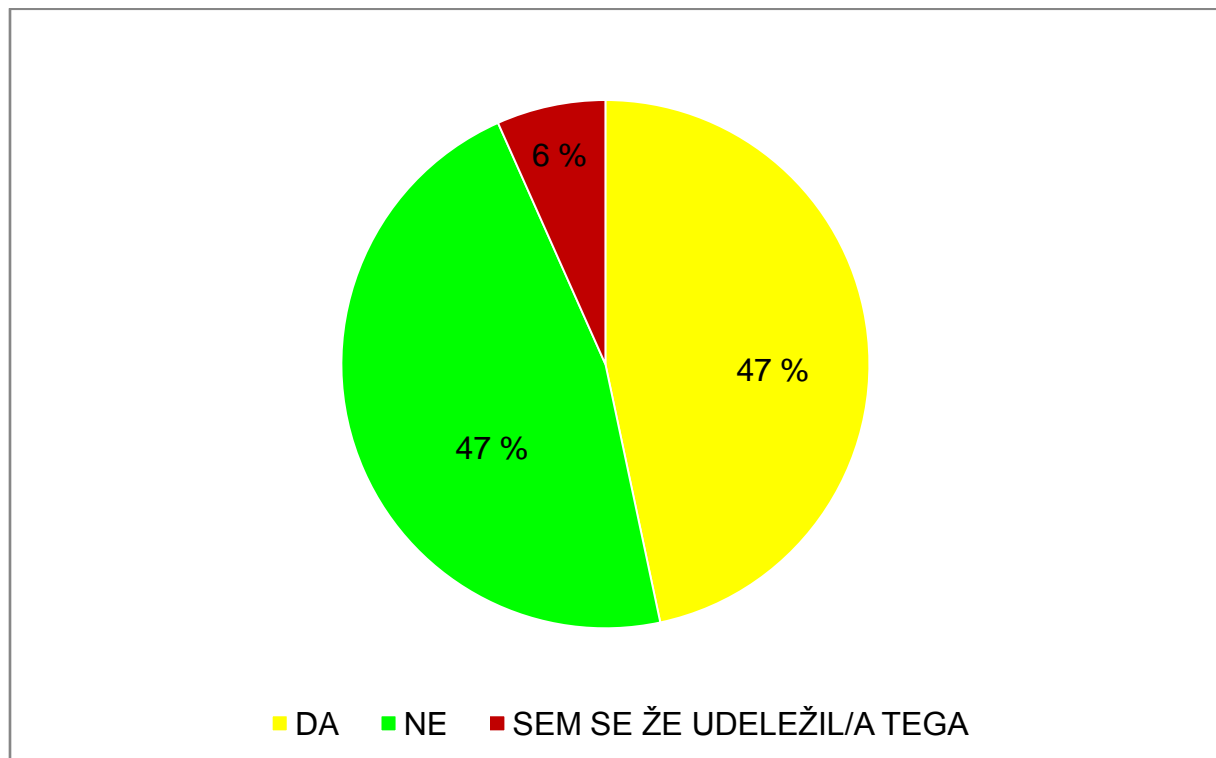
Graf 13: Pritrdilo/zanikanje, ali so že slišali za terapevtske živali

Za terapevtske živali je že slišalo samo 20 % stanovalcev, 80 % pa za te živali še ni slišalo.

14. vprašanje: ALI BI SE V DOMU UDELEŽILI SREČANJ/TERAPIJ S PSOM?

Tabela 14: Vprašanje, ali bi se udeležili terapij s psom v domu, če bi imeli možnost

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	28	47 %
Ne	28	47 %
Sem se že udeležil/a tega	4	6 %

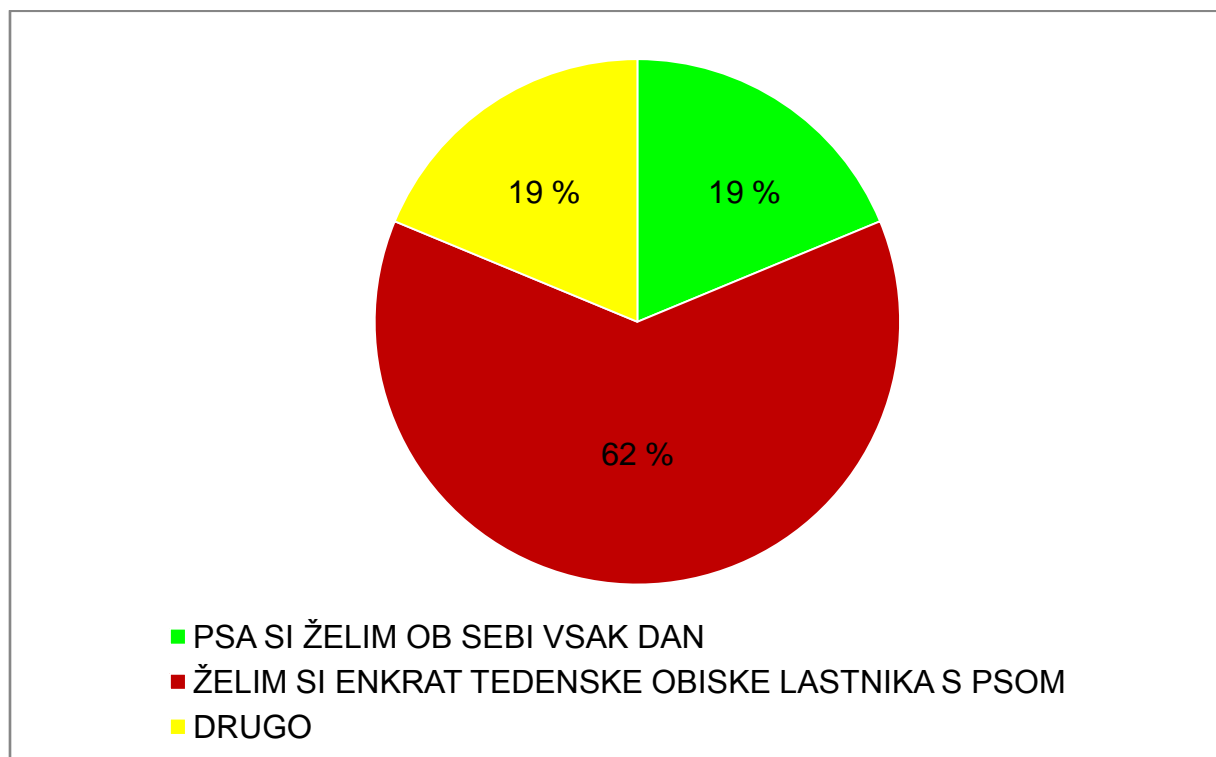
Graf 14: Vprašanje, ali bi se udeležili terapij s psom v domu, če bi imeli možnost

47 % stanovalcev bi se udeležilo srečanj/terapij s psom, prav tako v enakem odstotku se srečanj/terapij ne bi udeležilo, 6 % stanovalcev pa se je tega že udeležili.

15. vprašanje: KAKO POGOSTO SI ŽELITE SREČANJ/TERAPIJ S PSOM?

Tabela 15: Vprašanje, kako pogosto si želijo srečanj/terapij s psom

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Psa si želim ob sebi vsak dan	6	19 %
Želim si enkrat tedenske obiske lastnika s psom	20	62 %
Drugo	6	19 %

Graf 15: Vprašanje, kako pogosto si želijo srečanj/terapij s psom

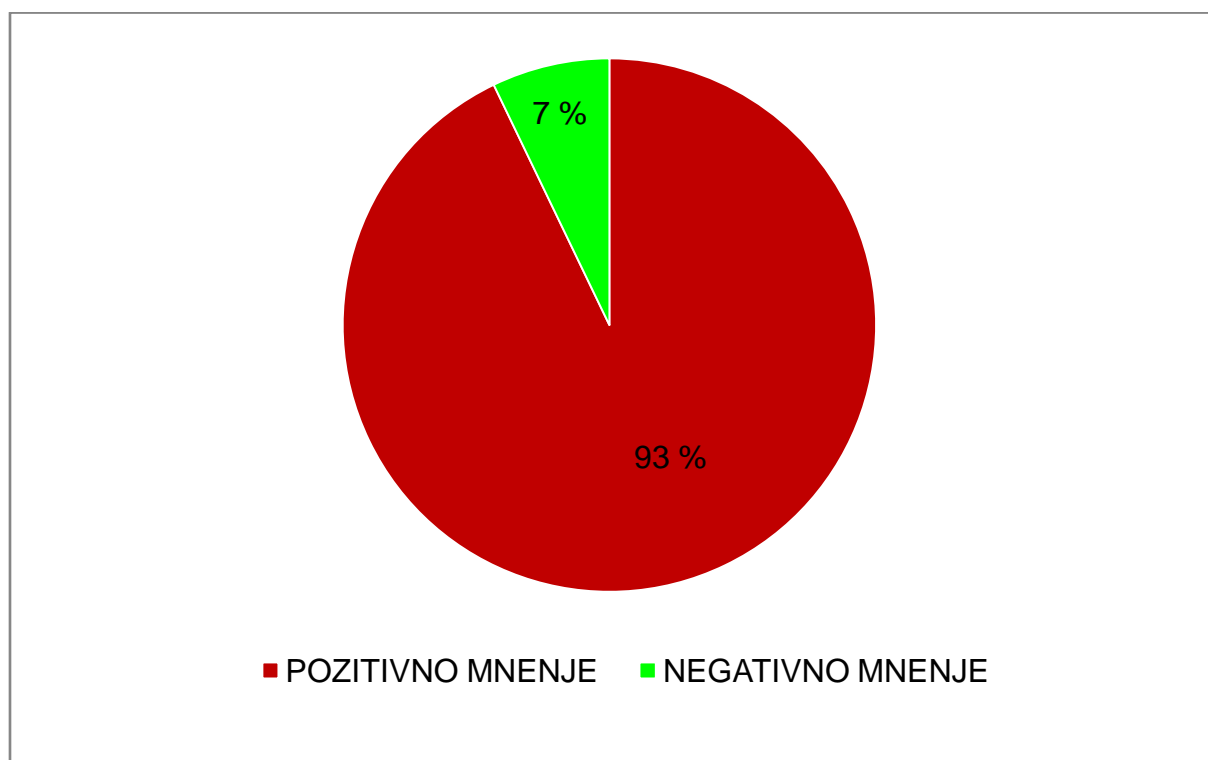
19 % stanovalcev si želi psa ob sebi vsak dan, 62 % si želi enkrat tedensko obiska lastnika s psom ter 19 % jih je odgovorilo pod »drugo«, da bi se obiska razveselili enkrat mesečno.

3.4.2 Analiza spletnega anketnega vprašalnika za direktorje domov starejših po Sloveniji

1. vprašanje: KAKŠNO MNENJE IMATE O TEM, DA BI V DOMU PREBIVALE ŽIVALI IN ZAKAJ?

Tabela 16: Mnenje o tem, da bi v domu prebivale živali.

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Pozitivno mnenje	26	93 %
Negativno mnenje	2	7 %

Graf 16: Mnenje o tem, da bi v domu prebivale živali.

Mnenja direktorjev glede na to, da živali bivajo v domu, so bila deljena na pozitivna in negativna.

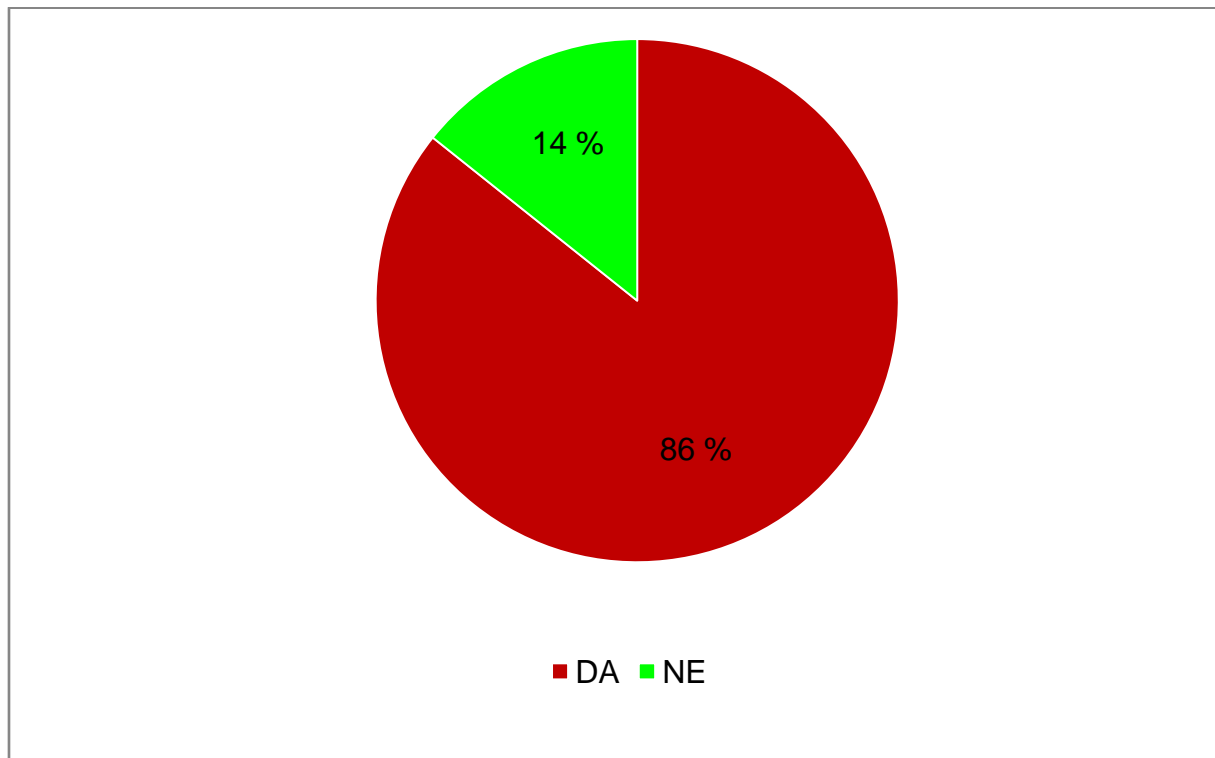
93 % mnenj je bilo pozitivnih, kot so na primer, da se stanovalci odzovejo pozitivno ob prisotnosti živali, izboljša se njihovo počutje, stanovalci se z živaljo zaposlijo in imajo novo aktivnost v prostem času.

7 % pa je bilo negativnih mnenj. Pri negativnih mnenjih so direktorji najbolj izpostavili higieno in tveganje za možne bolezni. Menijo tudi, da bi žival lahko bila tudi vir konflikta med stanovalci.

2. vprašanje: ALI IMATE V DOMU ŽIVAL/I?

Tabela 17: Pritrdilo/zanikanje, ali imajo v domu žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	24	86 %
Ne	4	14 %

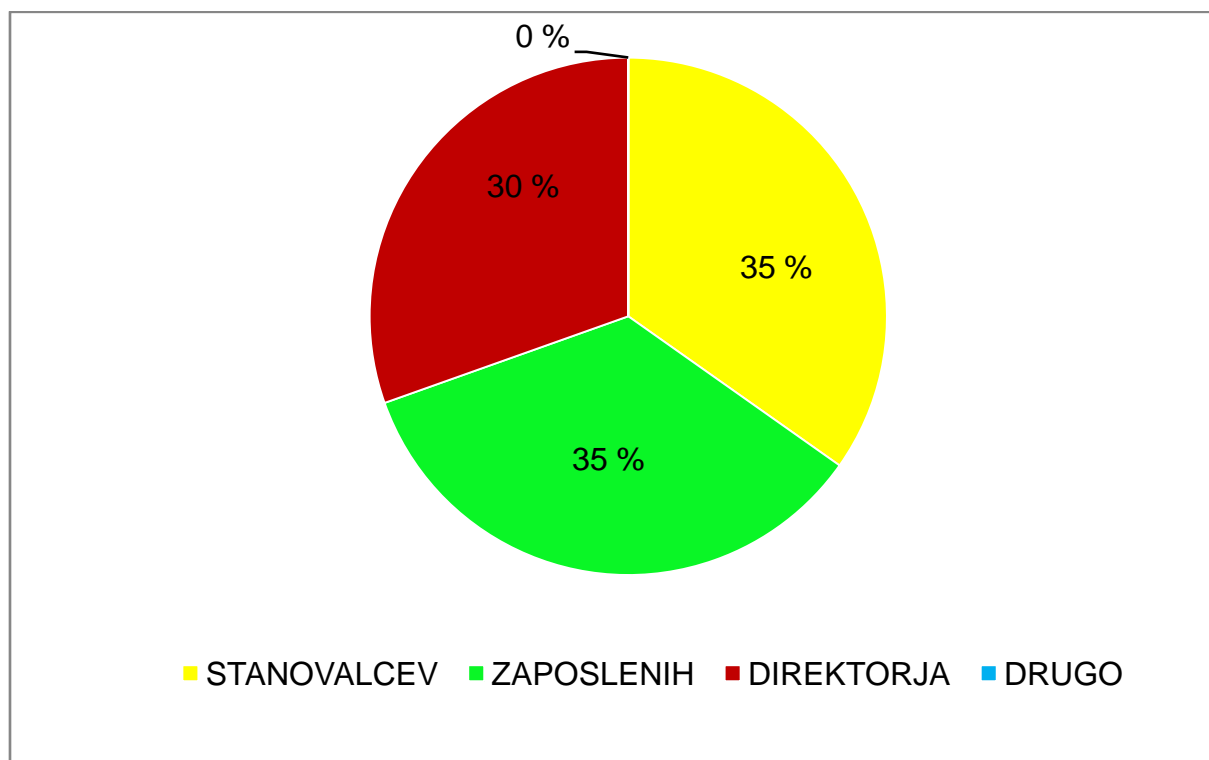
Graf 17: Pritrdilo/zanikanje, ali imajo v domu žival/i

86 % direktorjev je pritrdilo, da v domu imajo žival/i, 14 % pa jih je odgovorilo, da v domu žival/i nimajo.

3. vprašanje: NA POBUDO KOGA STE V DOMU SPREJELI ŽIVAL/I?

Tabela 18: Osebe, ki so predlagale sprejem živali v dom

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Stanovalcev	16	35 %
Zaposlenih	16	35 %
Direktorja	14	30 %
Drugo	0	0 %

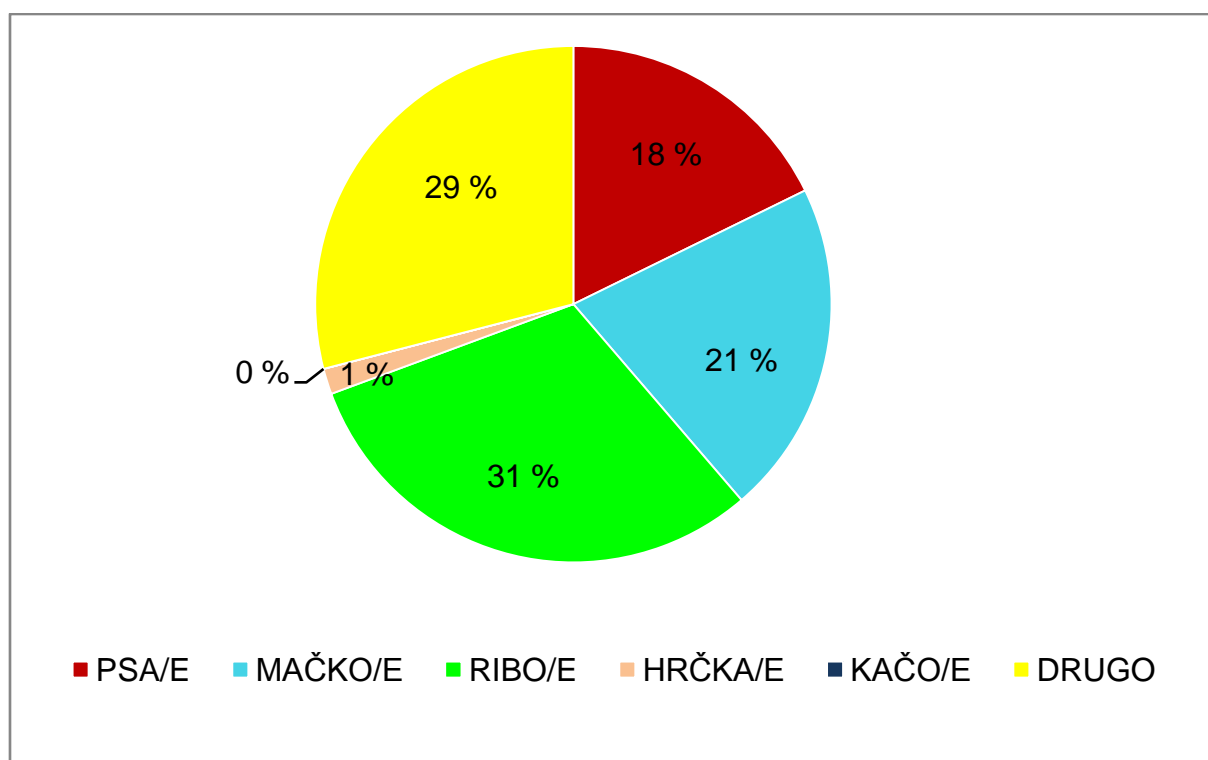
Graf 18: Osebe, ki so predlagale sprejem živali v dom

Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Domovi starejših po Sloveniji so v dom sprejeli žival/i zaradi stanovalcev (35 %), enak odstotek je tudi zaradi zaposlenih. 30 % domov pa je v dom sprejelo žival/i na pobudo direktorja. Pod odgovor »drugo« ni nihče navedel odgovora.

4. vprašanje: KATERO/E ŽIVAL/I IMATE V DOMU?

Tabela 19: Žival/i, ki jih imajo v domu

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Psa/e	11	18 %
Mačko/e	13	21 %
Ribo/e	19	31 %
Hrčka/e	1	1 %
Kačo/e	0	0 %
Drugo	18	29 %

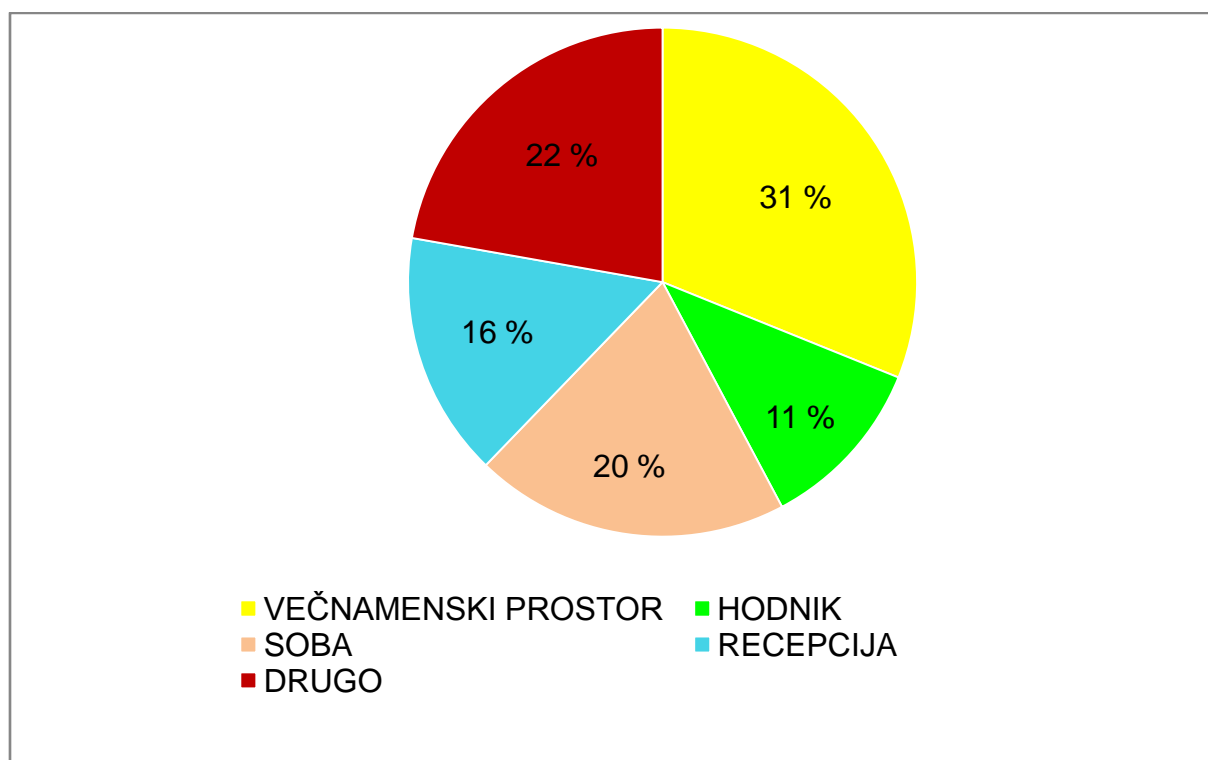
Graf 19: Žival/i, ki jih imajo v domu

Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. V domovih starejših po Sloveniji imajo različne živali, in sicer najpogosteje ribe (31 %), sledijo mačke (21 %) in psi (18 %). Imajo tudi hrčka (1 %). 29 % direktorjev je odgovorilo, da imajo v domu drugo žival, in sicer ptiče-kanarčke, papige-skobčevke, zajce, prašiče, konjičke, ovce, koze in race.

5. vprašanje: KJE V DOMU IMAJO ŽIVAL/I SVOJE PROSTOR/E?

Tabela 20: Prostor/i, kjer živi/jo žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Večnamenski prostor	14	31 %
Hodnik	5	11 %
Soba	9	20 %
Recepcija	7	16 %
Drugo	10	22 %

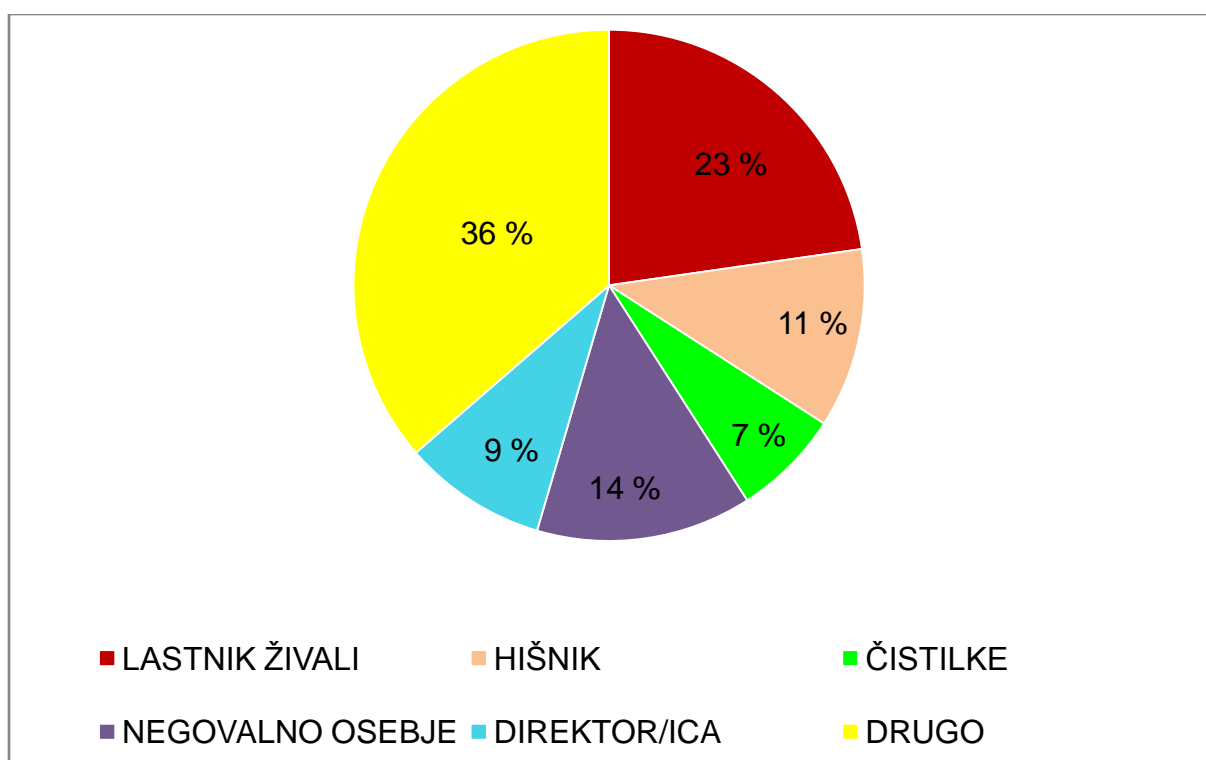
Graf 20: Prostor/i, kjer živi/jo žival/i

Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Žival/i ima/jo svoj prostor najpogosteje v večnamenskem prostoru (31 %), v sobi stanovalca (20 %), na recepciji (16 %), hodniku (11 %). Pod odgovor drugo (22 %) pa so navedli, da so živali v prostoru delovne terapije, v kavarni doma, v pesjaku, v hiši za mačke in na domski domačiji.

6. vprašanje: KDO V DOMU SKRBI ZA ŽIVAL/I?

Tabela 21: Osebe, ki skrbijo za žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Lastnik živali	10	23 %
Hišnik	5	11 %
Čistilke	3	7 %
Negovalno osebje	6	14 %
Direktor/ica	4	9 %
Drugo	16	36 %

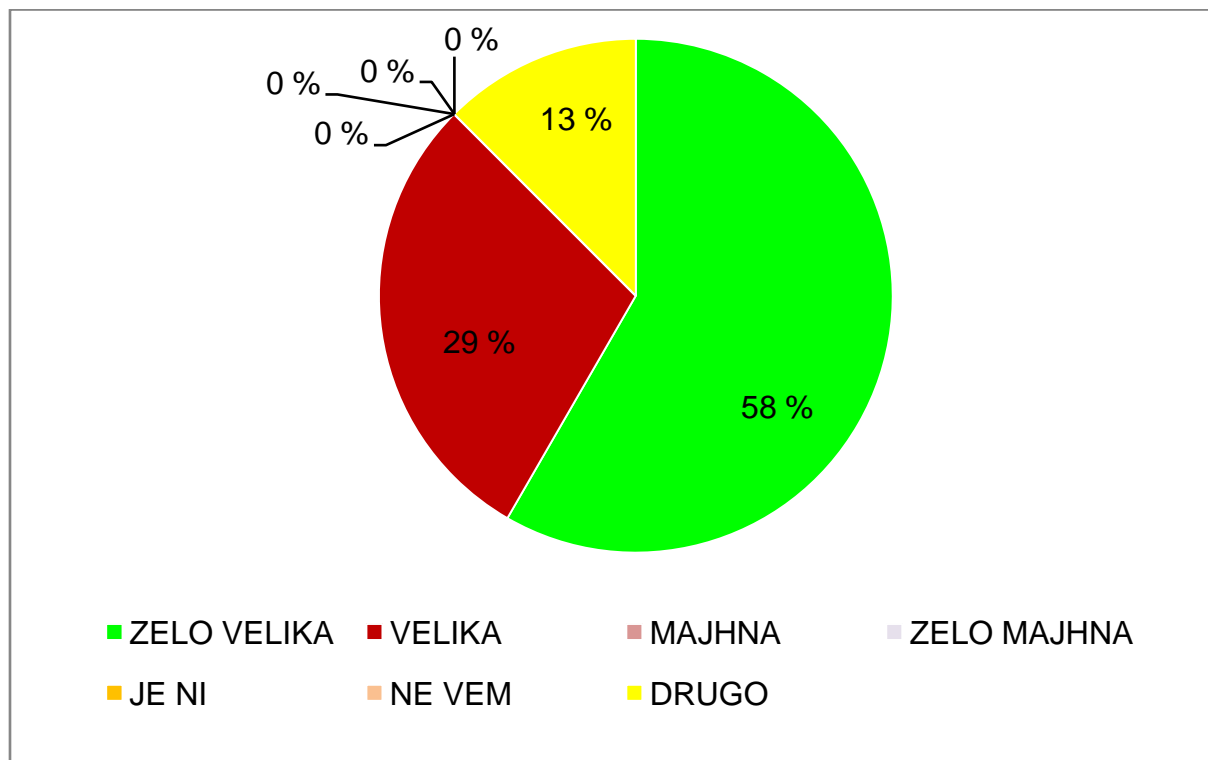
Graf 21: Osebe, ki skrbijo za žival/i

Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. V domovih po Sloveniji najpogosteje skrbi za žival/i lastnik živali (23%), sledi negovalno osebje v 14 %, hišnik v 11 %, direktor/ica v 9 % in čistilke v 7 %. Pod drugo pa so v 36% direktorji domov napisali, da za njihove živali skrbijo stanovalci, receptorji, delovni/a terapevt/ka, vodnik psa in javni delavec.

7. vprašanje: KAKŠNA JE MOŽNOST NEPOSREDNEGA DOSTOPA STANOVALCEV, DA PRIDEJO DO BIVALNIH PROSTOROV ŽIVALI IN DO ŽIVALI SAMIH V DOMU?

Tabela 22: Možnosti neposrednega dostopa stanovalcev, da pridejo do bivalnih prostorov živali

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Zelo velika	14	58 %
Velika	7	29 %
Majhna	0	0 %
Zelo majhna	0	0 %
Je ni	0	0 %
Ne vem	0	0 %
Drugo	3	13 %

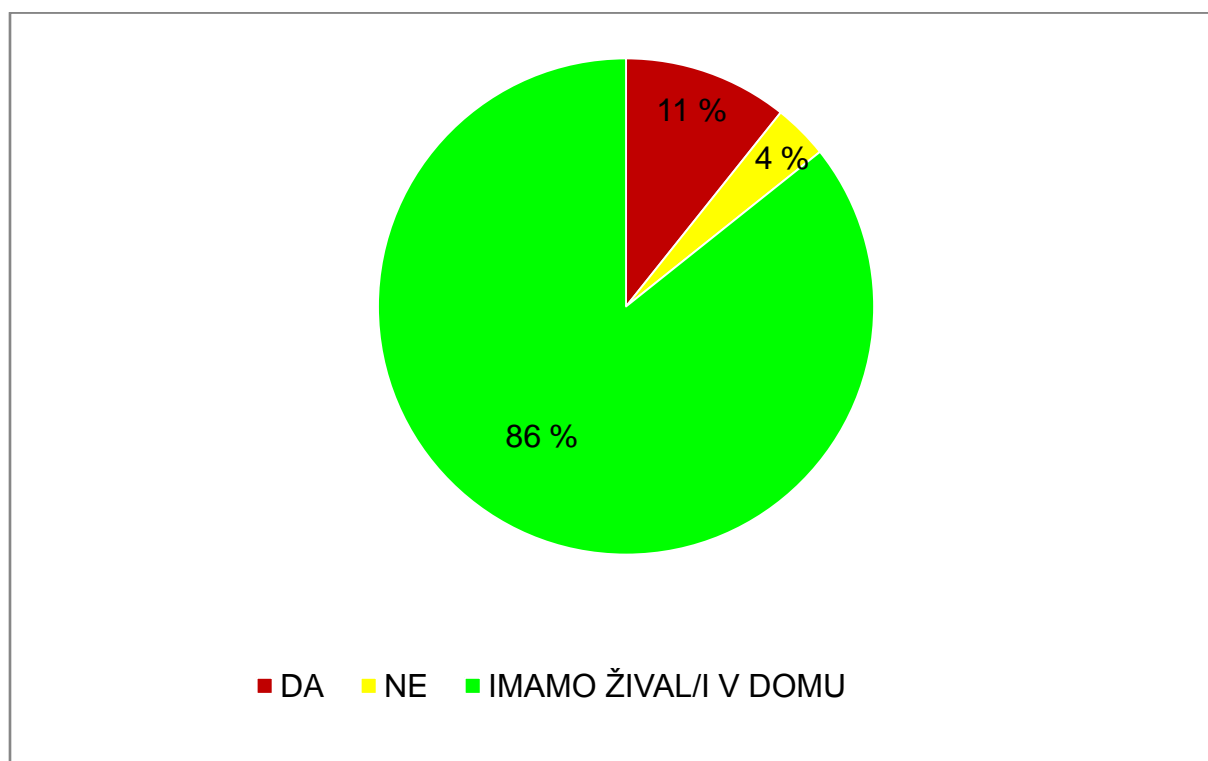
Graf 22: Možnosti neposrednega dostopa stanovalcev, da pridejo do bivalnih prostorov živali

Več kot polovica direktorjev domov po Sloveniji je potrdilo, da imajo stanovalci zelo veliko možnost neposrednega dostopa do bivalnih prostorov, kjer živijo živali. 29 % je odgovorilo, da imajo stanovalci veliko možnost dostopa. Pod odgovor »drugo« so direktorji (13 %) odgovorili, da je možnost dostopa odvisna od individualne želje stanovalca, da imajo največji dostop stanovalci in zaposleni do rib. Pes pa ima vodeno in usmerjeno gibanje, obenem pa zagotovljen prostor za počitek. V času počitka je stik s psom onemogočen.

8. vprašanje: ČE DO SEDAJ V DOMU NISTE IMELI ŽIVALI, ALI BI JO IMELI, ČE BI STANOVALCI IZRAZILI TAKŠNO ŽELJO?

Tabela 23: Pritrdilo/zanikanje, če bi v domu imeli žival/i zaradi želje stanovalcev

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	3	10 %
Ne	1	4 %
Imamo žival/i v domu	24	86 %

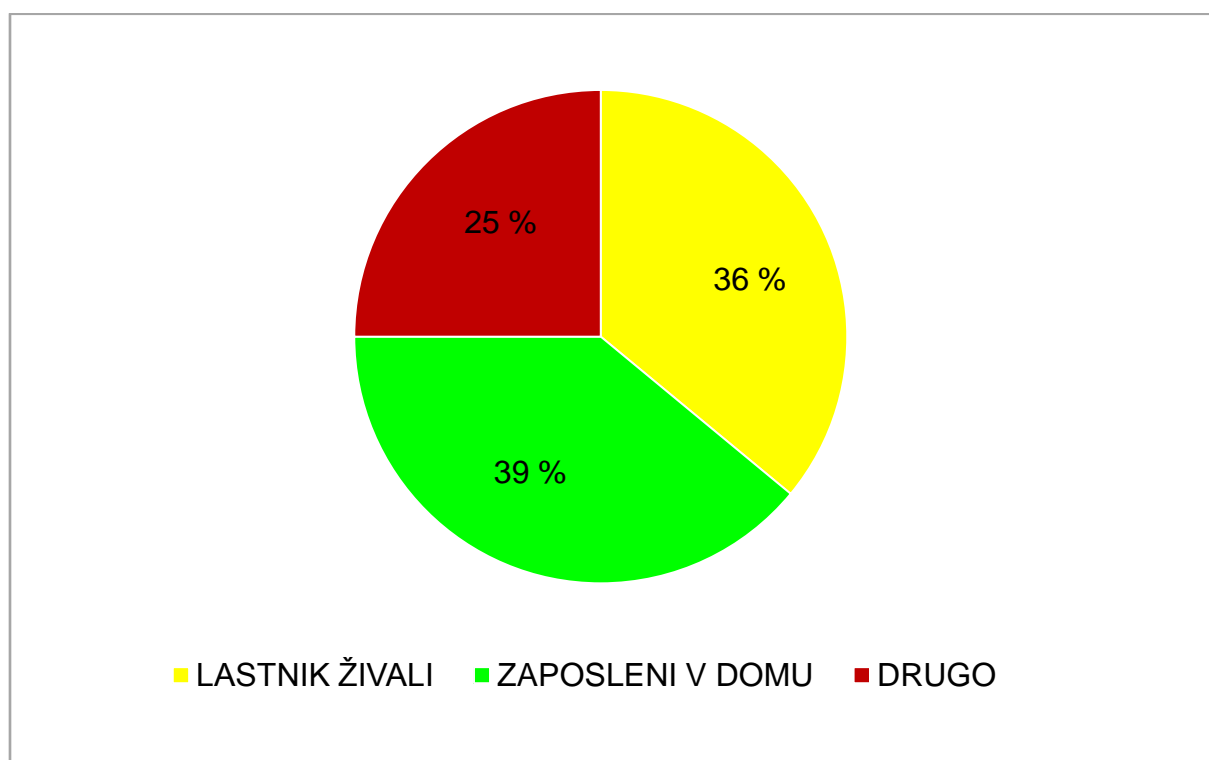
Graf 23: Pritrdilo/zanikanje, če bi v domu imeli žival/i zaradi želje stanovalcev

86 % direktorjev je odgovorilo, da imajo v domu žival/i, 11 % direktorjev bi na željo stanovalcev imelo žival/i v domu, en direktor (4 %) pa želje stanovalcev ne bi upošteval.

9. vprašanje: KDO BI PO VAŠEM MNENJU MORAL SKRBTI ZA ŽIVAL/-I V DOMU?

Tabela 24: Osebe, ki bi morale skrbeti za žival/i v domu

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Lastnik živali	10	36 %
Zaposleni v domu	11	39 %
Drugo	7	25 %

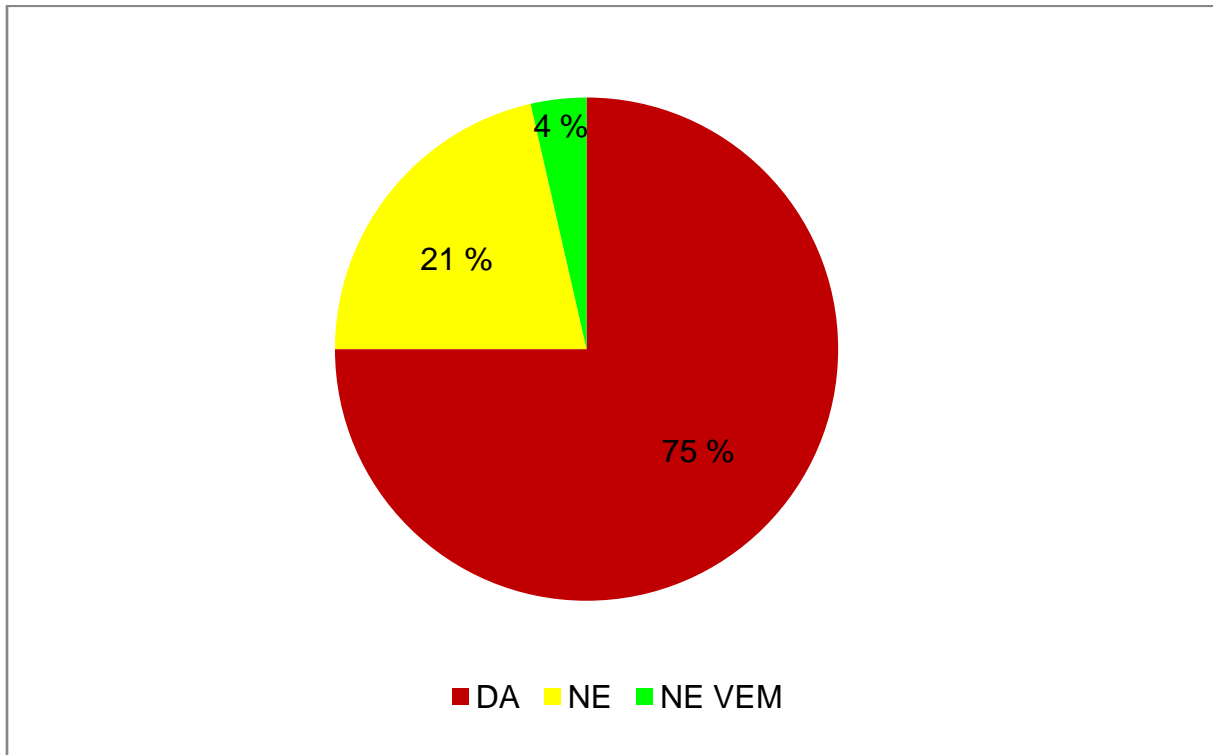
Graf 24: Osebe, ki bi morale skrbeti za žival/i v domu

Po mnenjih direktorjev bi za žival/i v domu v največjem odstotku (39 %) morali skrbeti zaposleni v domu in v 36 % lastnik živali. Pod drugo pa so v 25 % napisali, da bi za živali v domu morali skrbeti tudi stanovalci sami ali ob spremstvu odgovorne osebe za psa, lastniki in javni delavci.

10. vprašanje: ALI STE V PRETEKLOSTI V DOMU IMELI ŽIVAL/-I?

Tabela 25: Prisotnost bivanja živali v domu v preteklosti

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Da	21	75 %
Ne	6	21 %
Ne vem	1	4 %

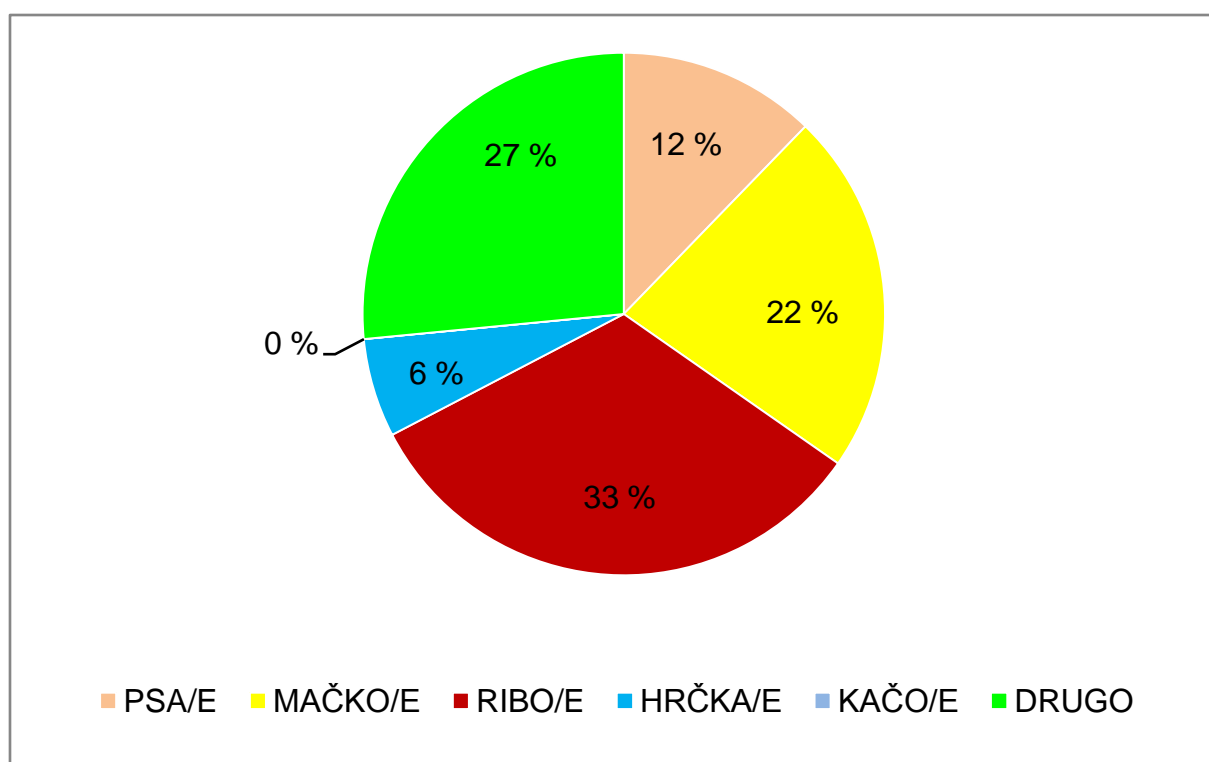
Graf 25: Prisotnost bivanja živali v domu v preteklosti

Tri četrtine direktorjev je odgovorilo, da so v preteklosti v njihovih domovih imeli žival/i, 21 % domov jih ni imelo, en direktor pa tega ne ve.

11. vprašanje: KATERO/E ŽIVAL/I STE IMELI V PRETEKLOSTI V DOMU?

Tabela 26: Vrsta živali, ki je v preteklosti živela v domu

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Psa/e	6	12 %
Mačko/e	11	22 %
Ribo/e	16	33 %
Hrčka/e	3	6 %
Kačo/e	0	0 %
Drugo	13	27 %

Graf 26: Vrsta živali, ki je v preteklosti živela v domu

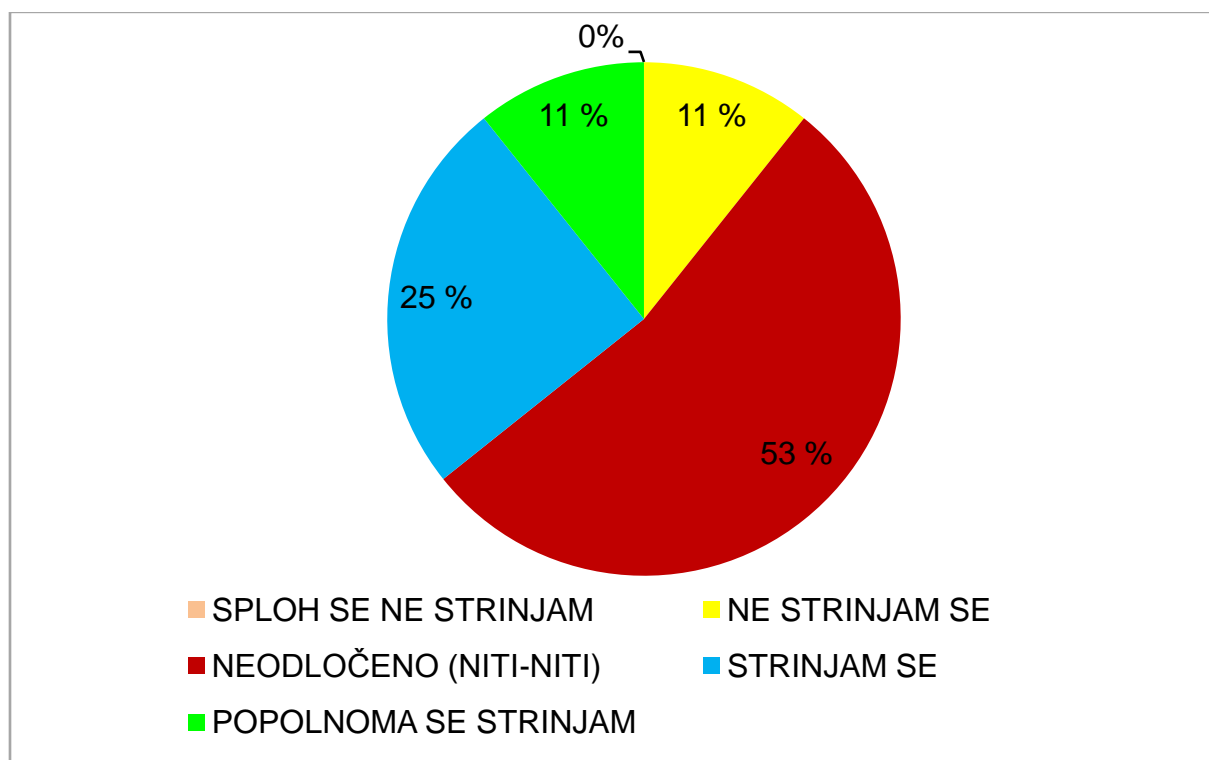
Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Najpogosteje so v preteklosti v domu imeli ribo/e (33 %), mačko/e (22 %), psa/e (12 %), hrčka (6 %), v nobenem domu pa niso imeli kače. Pod drugo pa so napisali, da so imeli tudi papigo, ptice, zajca, hlevske živali in želvo ali pa živali niso imeli.

12. vprašanje: OZNAČITE STOPNJO STRINJANJA PRI SPODAJ NAVEDENIH TRDITVAH

12.1: Ljudje bi rajši prišli živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo/e žival/i

Tabela 27: Stopnja strinjanja o trditvi, da bi ljudje rajši prišli živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo/e žival/i

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sploh se ne strinjam	0	0 %
Ne strinjam se	3	11 %
Neodločeno (niti-niti)	15	53 %
Strinjam se	7	25 %
Popolnoma se strinjam	3	11 %

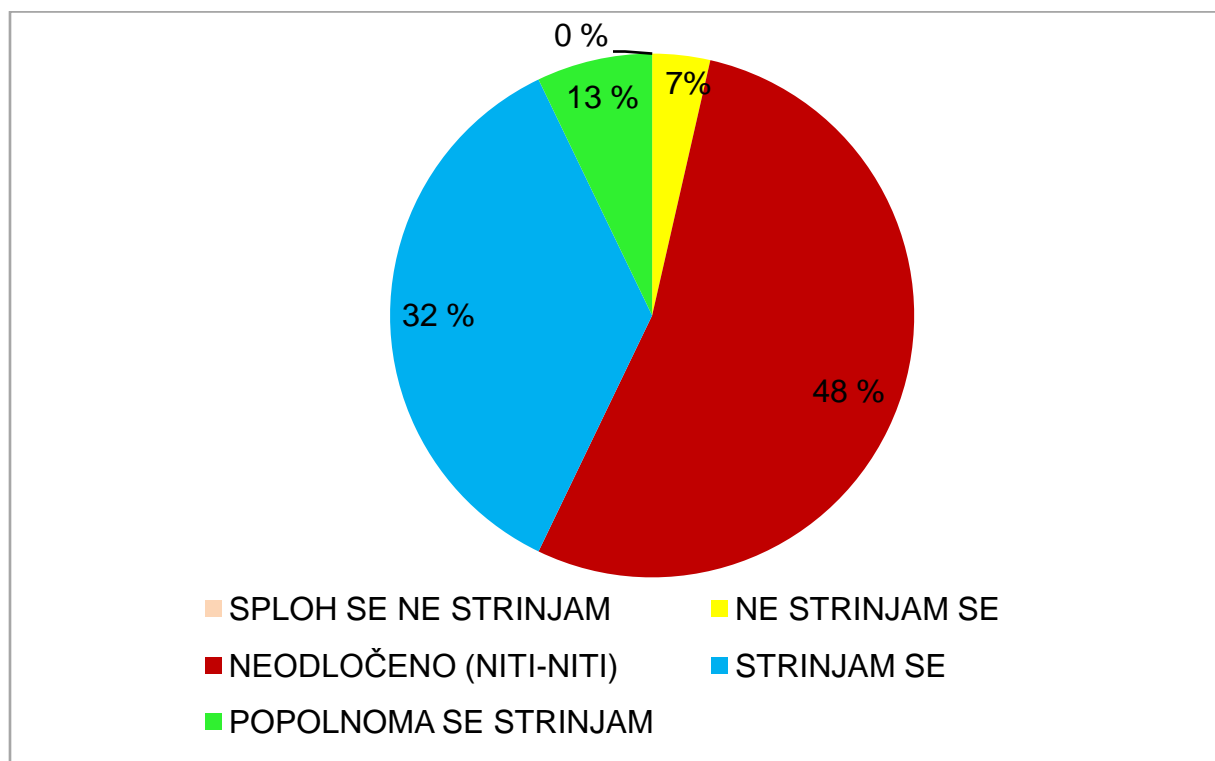
Graf 27: Stopnja strinjanja o trditvi, da bi ljudje rajši prišli živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo/e žival/i

Več kot polovica direktorjev je neopredeljenih glede tega, ali bi ljudje prišli rajši živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo žival, 36 % pa se s tem popolnoma strinja oz. strinja.

12.2: Stanovalci, ki so imeli doma domače živali, jih želijo imeti tudi v domu

Tabela 28: Stopnja strinjanja o trditvi, da stanovalci, ki so imeli doma domače živali, jih želijo tudi imeti v domu

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sploh se ne strinjam	0	0 %
Ne strinjam se	1	7 %
Neodločeno (niti-niti)	15	48 %
Strinjam se	10	32 %
Popolnoma se strinjam	2	13 %

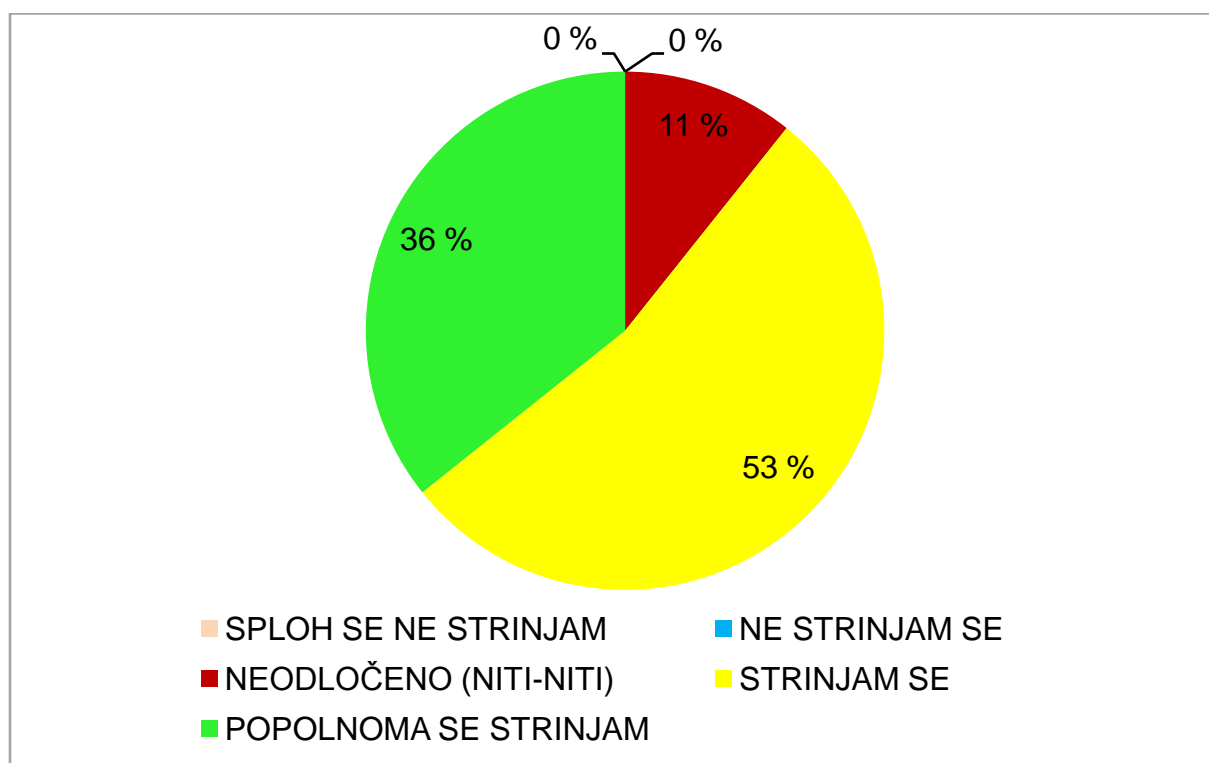
Graf 28: Stopnja strinjanja o trditvi, da stanovalci, ki so imeli doma domače živali, jih želijo tudi imeti v domu

45 % direktorjev se popolnoma strinja oz. strinja, da stanovalci, ki so imeli doma domače živali, želijo le-te imeti tudi v domu, 7 % se jih s tem ne strinja, 48 % pa jih je neodločenih.

12.3: Opremljenost bivalnega prostora živali mora ustrezati naravnemu okolju posamezne živali

Tabela 29: Stopnja strinjanja o trditvi, da mora opremljenost bivalnega prostora živali ustrezati naravnemu okolju posamezne živali

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sploh se ne strinjam	0	0 %
Ne strinjam se	0	0 %
Neodločeno (niti-niti)	3	11 %
Strinjam se	15	53 %
Popolnoma se strinjam	10	36 %

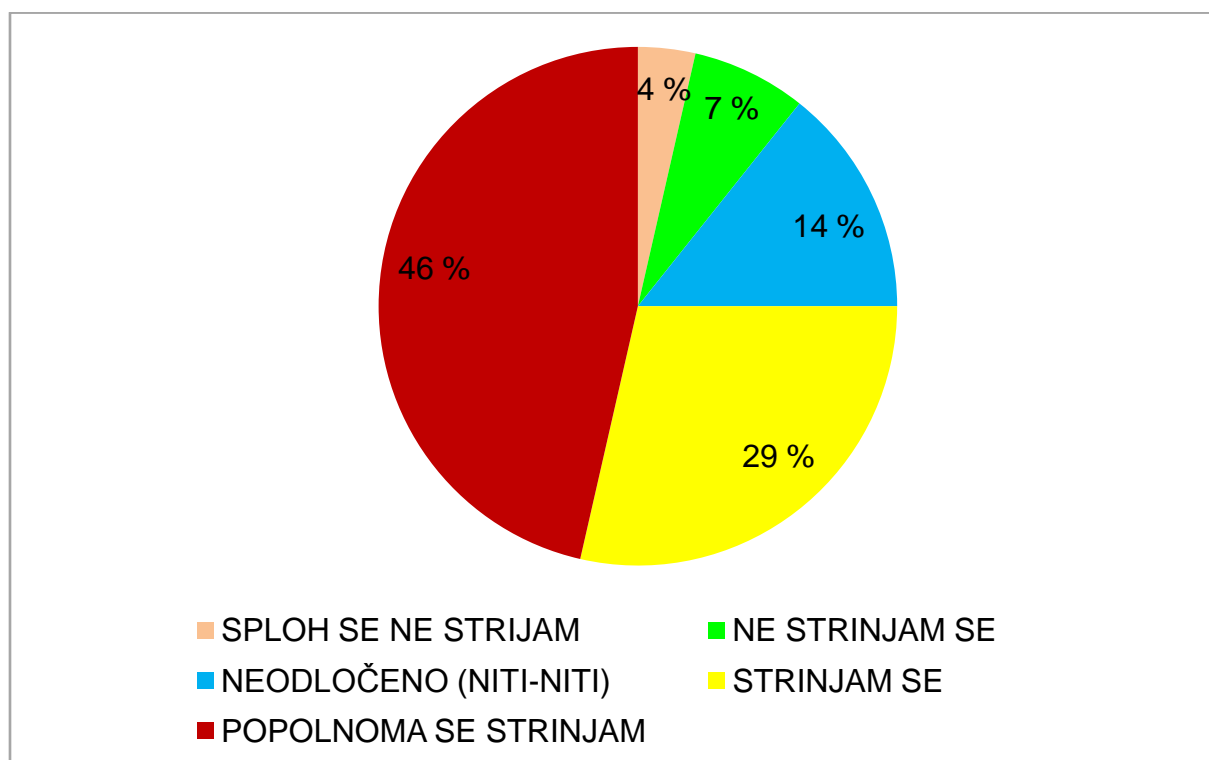
Graf 29: Stopnja strinjanja o trditvi, da mora opremljenost bivalnega prostora živali ustrezati naravnemu okolju posamezne živali

89 % direktorjev se popolnoma strinja oz. strinja, da mora opremljenost bivalnega prostora živali ustrezati naravnemu okolju posamezne živali. 11 % je o tem neodločenih.

12.4: Dom starejših je primeren kraj za živali

Tabela 30: Stopnja strinjanja o trditvi, da je dom starejših primeren kraj za živali

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sploh se ne strinjam	1	4 %
Ne strinjam se	2	7 %
Neodločeno (niti-niti)	4	14 %
Strinjam se	8	29 %
Popolnoma se strinjam	13	46 %

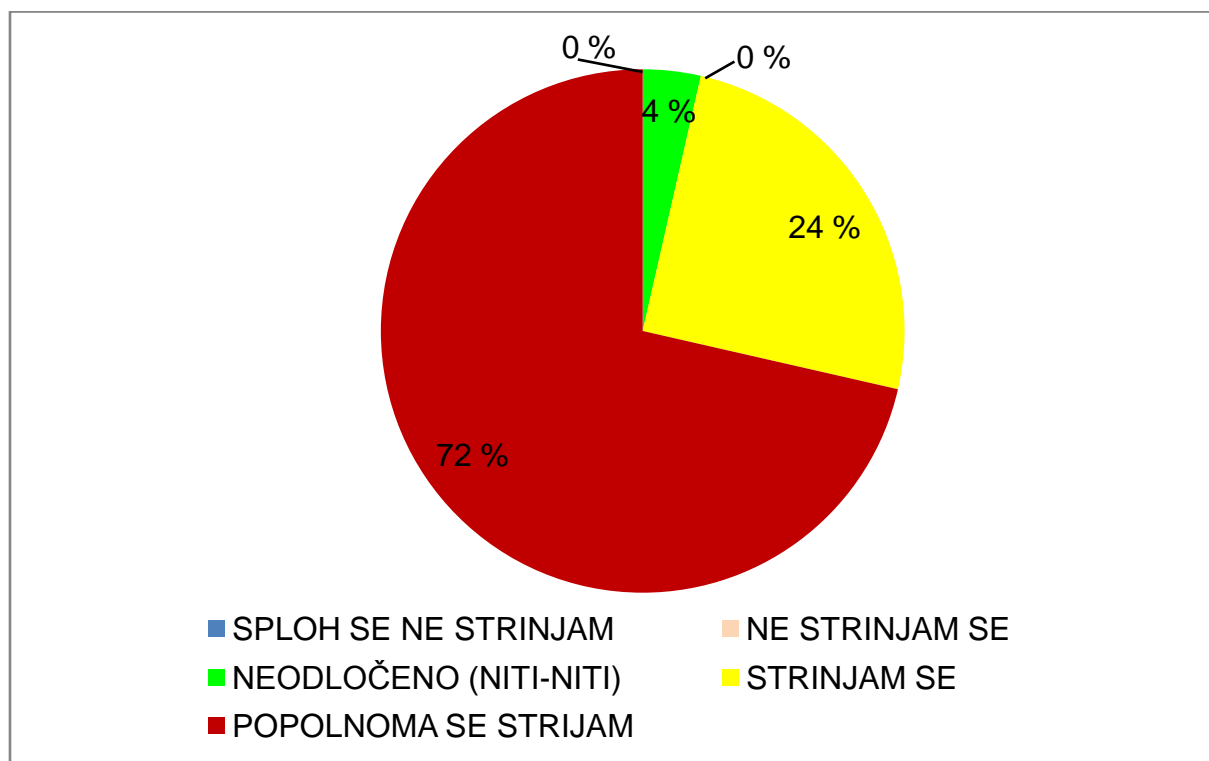
Graf 30: Stopnja strinjanja o trditvi, da je dom starejših primeren kraj za živali

Tri četrtine direktorjev se popolnoma strinja oz. strinja, da je dom starejših primeren kraj za živali, 11 % se jih s tem ne strinja, 14 % pa je glede tega neodločenih.

12.5: Živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev

Tabela 31: Stopnja strinjanja o trditvi, da živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev

MOŽNOSTI	ŠTEVILO	ODSTOTKI
Sploh se ne strinjam	0	0 %
Ne strinjam se	0	0 %
Neodločeno (niti-niti)	1	4 %
Strinjam se	7	24 %
Popolnoma se strinjam	20	72 %

Graf 31: Stopnja strinjanja o trditvi, da živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev

96 % direktorjev se popolnoma strinja oz. strinja, da živali pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev, 4 % so o tem neodločeni.

3.5 PREDSTAVITEV INTERVJUJEV

V nadaljevanju sledita intervjuja po vrstnem redu nastanka.

3.5.1 Intervju z gospo Ireno Vozlič

Intervju z gospo direktorico Lambrechtovega doma Slovenske Konjice Ireno Vozlič, mag. zdr. nege, sva izvedli 5. 1. 2016. Namen intervjuja je bilo pridobiti podatke, kakšno je stanje prisotnosti živali v njihovem domu.

1. Ali se lahko za začetek predstavite?

Sem Irena Vozlič, direktorica Lambrechtovega doma v Slovenskih Konjicah. To funkcijo opravljam 3 leta, pred tem sem bila zaposlena v Zdravstvenem domu v Slovenskih Konjicah.

2. Kakšno mnenje imate o tem, da bi v domu imeli žival/i?

Menim, da so živali prijetna živa bitja, ki lahko marsikomu polepšajo življenje. Je pa seveda odvisno od vrste živali. Vsakršna žival zagotovo ni primerna za bivanje v domu. Mislim, da so najprimernejše živali muce, psi, papagaji in akvarijske ribice.

3. Ali imate v domu žival/i (katero/e, kdo skrbi za njih...)?

V našem domu imamo dva akvarija, v katerih prebivajo pisane ribice. So zelo nemoteča živa bitja, ki s svojo barvitostjo in živahnostjo popestrijo prostor. Za redno čiščenje in vzdrževanje akvarija skrbi gospod, ki se profesionalno ukvarja s to dejavnostjo. Za hranjenje živali ter skrb za svetlobo pa prevzemata odgovornost g. Vlado in ga. Justika. K domu se je pred nekaj meseci zatekla tudi muca črne barve, ki se je iz potepuške prelevila v domsko muco. Zanj pa poskrbi stanovalka ga. Viktorija. Muca sicer prebiva izven ustanove, saj bivanja znotraj stavbe vseeno ne sprejemajo vsi stanovalci.

4. Ali stroške nakupa živali, hrane in opreme za živali krije sama ustanova, v tem primeru Lambrechtov dom, ali kdo drug?

Ja, seveda! Vse stroške nakupa opreme za živali, vzdrževanje in hrano plačamo mi.

5. Ali so stanovalci kdaj izrazili željo, da bi v domu prebivala/e žival/i (katera/e)?

Posebnih želja trenutno ne izražajo, so pa v preteklosti baje želeli psa.

6. Katere žival/i bi dovolili v domu in zakaj?

Osebnostno menim, da bi v domu lahko poleg ribic prebival tudi kakšen papagaj v kletki, želva in kuščar pa v terariju. Izven ustanove pa bi lahko prebivale muce, v mini hlevu pa tudi zajčki in kokoši. Nekoč so imeli v domu tudi hlev s prašiči.

7. Ali menite, da bi bili stanovalci pripravljene prevzeti skrb za žival/i?

Stanovalci znajo biti najprej zelo navdušeni, čez čas pa jim le-to navdušenje pojenja. Zagotovo je skrb za živali tudi odgovornost. Sposobnost skrbi za živali je seveda odvisna tudi od počutja in zdravstvenega stanja stanovalca. Kot odgovorna v domu ne bi dopustila, da bi npr. nabavili psa ter vso skrb zanj naložili stanovalcu. Zavedati se namreč moramo, da skrb ni samo hranjenje, ampak sem spada tudi vzgoja, sprehodi, urejanje bivališča...

8. Ali bi lahko stanovalac dobil vaše dovoljenje, da s sabo v dom pripelje svojo domačo žival?

Večina stanovalcev doma pusti svoje živalce, ljubljence in jih ne pripeljejo s sabo ob vselitvi. Za enkrat takšne prošnje še nisem prejela. V kolikor pa spoznamo, da stanovalac pogreša ljubljence, največkrat je to pes, svojce prosimo, da ga pripeljejo na občasne obiske, seveda s privoljenjem stanovalca. Mnogokrat pa si stanovalci ne želijo več videti svojega ljubljence.

9. Ali sploh higienski standard doma dovoljuje bivanje živali v domu starejših ter ali lahko pride do morebitnih bolezni?

V kolikor je žival veterinarsko pregledana in cepljena, načeloma ni higienskih zadržkov. Zaradi številčnosti in karakternih raznolikosti stanovalcev pa na žalost ne moremo ugoditi sobivanja z živalmi. Moramo upoštevati dejstvo, da ima večina stanovalcev katero od obolenj, ki ne dovoljuje druženja z živalmi (alergije, astma, dermatitisi...), torej je lahko za nekatere druženje z živalmi škodljivo.

10. Ali v domu izvajate oz. ste izvajali terapije s pomočjo živali (kdaj, katere živali, odziv stanovalcev...)?

Povezani smo s kinološkim društvom, ki na našo prošnjo občasno pripelje v dom kučke. Gre za ubogljive živali različnih pasem, ki jim je skupno to, da imajo radi ljudi. Najbolj se stanovalci razveselijo mladih in malih kužkov, ki jih lahko stisnejo k sebi, tudi v posteljo. Odzivi so v večini zelo emocionalni in pozitivni. Najlepše je to opazovati pri tistih stanovalcih, ki so žal zaradi bolezni primorani vseskozi ležati v postelji. Včasih tudi od zaposlenih kdo prinese pokazati npr. pasje mladičke, ki jih potem stanovalci z veseljem pobožajo.

Smo pa pred kratkim v domu gostili tudi kačo, kuščarja in sokola. Pod nadzorom strokovnjaka so smeli stanovalci kačo prijeti, kuščarja pobožati, sokola pa celo pocrkljati. Tisti dan so bili vsi stanovalci korenjaki in ni bilo nikogar, ki si tega ne bi upal. Zagotovo je spoznavanje živali ter druženje z njim dodana vrednost k bivanju v domu. Zagotovo bomo to prakso nadaljevali tudi v prihodnje.

Slika 3: Druženje s pasjimi mladički (Vozlič, 19. 1. 2015)

3.5.2 Intervju z gospo Sonjo Trček

Intervju z gospo Sonjo Trček, terapevtko iz slovenskega društva s pomočjo psa-Tačke pomagačke, je bil pridobljen 19. 1. 2016, z namenom pridobiti mnenje strokovnjakinje o prisotnostih živali v domu starejših, katero žival se ji zdi najprimernejša v domu starejših in pridobiti podatke s področja terapevtskih živali iz njenih izkušenj.

1. Ali se lahko za začetek predstavite.

Sem Sonja Trček, v Društvo tačke pomagačke sem se vpisala leta 2010. Leta 2012 sem postala terapevtski par s svojo psičko Kasho.

Slika 4: Psička Kasha
(Trček, 19. 1. 2016)

2. Kaj menite, ali je bolje, da žival živi poleg stanovalcev v domu, ali da stanovalce Vi kot lastnica obiščete in izvajate terapije s psom?

Če odgovorim sebi v prid, potem rečem, da je bolje, da pes živi z menoj. Moram pa priznati, da se zdravstvena pa tudi fizična kondicija stanovalca lahko zelo hitro spremeni, zato lahko nastane problem kam s psom. Terapija s psom je lahko bolje vodena in kontrolirana.

3. Katero žival bi priporočali, da je najprimernejša za življenje v ustanovi, kot je dom starejših?

V Domu v Logatcu opazujem, da so zunaj naredili mačje »zavetišče«, torej hiško, ležišče in posodice za hrano in vodo, torej, to je za zunaj. Velikokrat vidim, da se stanovalci zadržujejo tam. V Domu na Vrhniki imajo akvarij, ampak ne opazim, da bi kdo prav velikokrat sedel in gledal. Starejši imajo radi v domu kakšnega kanarčka v kletki, da se z njim pogovarjajo in poslušajo, torej ptič se mi zdi bolj primeren za dom.

4. V literaturi je zapisano, da naj ima pes samo enega lastnika. Kaj pa Vi kot lastnica psa menite o tem, da bi v domu za psa skrbelo več ljudi?

Pes potrebuje lastnika, kateri skrbi zanj: ga uči, vodi ven, neguje, redno hrani, odgovarja za njega in njegova dejanja, poskrbi za čisto ležišče in zdravega psa. Torej absolutno ne moremo imeti v domu psa, kateri bi prosto hodil po domu in bil malo tu, malo tam.

5. Kako poteka terapija s psom v domu starejših? Kolikokrat naj bi se izvajala in kaj želimo doseči s terapijo?

Pes mora v dom vstopiti čist, počesan, na povodcu in označen na oprsnici, da gre za terapijskega psa. V dogovoru s strokovnim delavcem doma se izvede terapija, katero tudi on vodi, pes je samo kot pomoč terapevtu. Lahko je terapija samo kot družabna aktivnost, npr. telovadba, sprehod, reševanje ugank v skupini dementnih itd. ali pa je točno določena aktivnost, kot recimo učenje hoje, osebni stik s psom in s tem zavedanje sebe, razgibavanje itd. Terapija se lahko izvaja vsak dan, saj je v Domovih dosti uporabnikov. Vedno pa ima terapija cilj, in to je lahko tudi božanje ter česanje, sigurnejši korak, stisk psa v postelji, vsaka stvar, na katero se uporabnik odzove, se ceni.

6. S katerim psom pa Vi izvajate terapije in kako ste ga izučili?

Moja psička Kasha je pasme zlata prinašalka, letos bo stara sedem let. Ko živiš s psom, ga dobro spoznaš in približno že veš, kaj on rad počne, kaj dovoli in kje se dobro počuti. Jaz sem gradila na tem, kar je Kasha pokazala, da ji godi. Umirjen vodnik psa in zadovoljen pes sta kar dobra popotnica za terapijsko delo.

3.6 TERENSKO DELO

Z mentorjem sva opravili 3 terenska dela – Dom upokojencev Polzela, Dom ob Savinji Celje (dnevni center) in Dom starejših Šentjur. Želeli sva priti v stik s stanovalci domov, kateri imajo živali v domu, da bi z nama delili njihove občutke ob prisotnosti živali v domu. Zanimalo naju je tudi, kako pridejo stanovalci v stik z živaljo, kako se vsakodnevno ukvarjajo z njo in kako je urejen življenjski prostor zanje. Terensko delo nama je bilo zelo všeč, saj smo bili vsepovsod lepo sprejeti in dobrodošli.

3.6.1 Dom upokojencev Polzela

2. 2. 2016 smo odšli na terensko delo v Dom upokojencev Polzela. Dom je na položni vzpetini na severnem robu Polzele, od koder je čudovit razgled na Savinjsko dolino. Dom je javni socialnovarstveni zavod, ki deluje od leta 1956. V njem trenutno stanuje 224 stanovalcev.

Slika 5: Zunanja podoba doma upokojencev Polzela (Hren, 2. 2. 2016)

V domu nas je sprejela namestnica direktorice za področje zdravstvene nege in oskrbe gospa Katarina Cijan, dipl. med. sestra, ki nam je predstavila in razkazala živali v domu.

Slika 6: Raziskovalki Barbara in Jasna s Katarino Cijan (Čepin Tovornik, 2. 2. 2016)

Stanovalcem v domu delajo družbo štiri živali. To so pes Zemo – švicarski planšar, himalajski kozi Branka in Bojana ter vietnamska prašička Pepa. Vse živali so v dom sprejeli na pobudo stanovalcev.

Domače živali so v domu pogrešali, ker jih večina prihaja iz podeželja. V preteklosti so najprej imeli zajčka, vendar jim je hitro poginil, ker so ga stanovalci narobe hranili (na primer s salamo, sirom). V stari graščini pa imajo tudi dve mački, za katere skrbi stanovalka. Vsak dan po kosilu se stanovalci sprehodijo do živali ter si z njimi krajšajo prosti čas. Ob popoldanskem času jih obišejo in ljubkujejo družine z mlajšimi otroki in tudi otroci iz vrtcev in šol, ker se jim zdijo zanimivi. Živali zelo pozitivno vplivajo na stanovalce, kar se kaže v dobrem počutju stanovalcev in boljše vzdušje v domu. Terapij s psom ne izvajajo.

V domu prevladujejo dvoposteljne sobe. Če bi si stanovalec/ka želel/a željo večjo žival (na primer psu ali mački) v sobi, bi lahko prišlo do nesporazuma med sostanovalcema, zato raje priporočajo v sobi le akvarijske živali. Za vse stroške, ki so povezani z živalmi, krije dom. Pesjak in hlev sta izdelala gospoda hišnika.

Slika 7: Pes Zemo
(Hren, 2. 2. 2016)

To je pes Zemo, ki je star 8 let. Živi v pesjaku, velikem približno 3x4 metre, kjer ima tudi leseno hiško. Večino časa preživi s hišnikoma, katera tudi skrbita zanj. S hišnikom je obiskoval tudi osnovno pasjo šolo. Vključili so ga tudi v aktivnosti s stanovalci. Ker je večje pasme, je bilo določene stanovalce na začetku strah. Izven pesjaka mu namestijo nagobčnik zaradi varnosti.

Slika 8: Pasja hiška
(Hren, 2.2.2016)

Slika 9: Pes Zemo s hišnikom
(Hren, 2. 2. 2016)

Slika 10: Kozi Branka in Bojana
(Hren, 2. 2. 2016)

Kozi Branka in Bojana sta himalajski kozi, ki sta stari 4 leta. Imeni sta jima dala hišnika. Za kozi skrbi stanovalec ob pomoči hišnika. Vsako jutro jima sčisti hlev in ju nahrani. Kozi ne molzejo, ker nimajo mleka in jih ne pariyo. Kozi imata narejen hlev, v katerem tudi živita, ki je ograjen z ograjo.

Slika 11: Hlev koz (Hren, 2. 2. 2016)

Slika 12: Raziskovalka Barbara s kozo
(Hren, 2. 2. 2016)

Slika 13: Pujsa Pepa
(Hren, 2. 2. 2016)

Pujsa Pepa je vietnamska prašička, ki je stara 4 leta. Ime ji je izbrala direktorica. Za njo skrbi isti stanovalec kot za kozi s pomočjo hišnika. Stanovalci lahko pujso hranijo s suhim kruhom in zelenjavo ob nadzoru zaposlene osebe. Veliko spi, vendar se vedno razveseli vsakogar, ki jo obišče in poboža. Hlev si deli s kozama, vendar jih loči pregrada, tako da nimajo osebnega stika.

Slika 14: Prebivališče pujsa (Hren, 2. 2. 2016)

Slika 15: Opozorilni znaki
(Hren, 2. 2. 2016)

Na podlagi izkušenj iz prejšnjih let so za varnost živali namestili opozorilne znake in lažno kamero.

Slika 16: Lažna kamera
(Hren, 2. 2. 2016)

Obiskali sva pa tudi dve stanovalki, ki sta z nama delili občutke in mnenje o tem, da imajo živali v domu. Pogovarjale smo se tudi o njihovih živalih, ki so jih imele pred vstopom v dom. Živali v domu jima popestrijo vsak dan. Dneva brez živali si ne znata predstavljati, ker sta že od prej navajeni življenja z živalmi.

Slika 17: Pogovor s stanovalkama
(Čepin Tovornik, 2. 2. 2016)

3.6.2 Dom ob Savinji Celje

Dom ob Savinji Celje sva obiskali 5. 2. 2016. Dom je bil ustanovljen leta 1973 in zagotavlja različne programe in storitve za starejše v širši celjski regiji. Stoji v Jurčičevi ulici ob neposredni bližini reke Savinje. V domu stanuje 252 stanovalcev.

Slika 18: Zunanja podoba Doma ob Savinji Celje (Hren, 5. 2. 2016)

V domu so nas sprejele delavke dnevnega centra.

Tudi v tem domu stanovalcem delajo družbo živali, in to sta 2 želvici, mačka in akvarijske ribe.

Obiskovalci dnevnega centra so nama ob pogovoru zaupali, da se ob gledanju teh živali sproščajo. Tema pogovora so bile domače živali in z nama so delili izkušnje, kako doma skrbijo za živali, o pravilni skrbi za psa in kakšnega bi imeli v dnevnem centru. V preteklosti so si želeli psa, vendar so presodili, da je skrb za psa prezahtevna, čeprav bi ob njem čutili varnost in ljubezen.

Obiskovalka je za na konec druženja podala lepo misel, ki se glasi:

» Svet je majhen in ga kljub temu delimo z vami. «

Slika 19: Želvici
(Hren, 5. 2. 2016)

To sta želvici Lubek – navadna vodna želva, in Lubica - rumenovratka. Stari sta 6 let in za njiju skrbijo obiskovalci dnevnega centra s pomočjo zaposlenih. Redno jim čistijo oz. menjujejo vodo. Dan preživita v akvariju, velikem 1x1,5 metra.

Slika 20: Mačka
(Kubot, 5. 2. 2015)

Stanovalka Hilda v domu skrbi za mačko, ki je stara 14 let. Sliši na ime Micek. Predhodno je zanjo skrbel pokojni stanovalec, ki jo je dal sterilizirati. Hrano za mačko kupi sama, vendar dobi tudi mesne ostanke iz kuhinje. Mačka ima svoj prostor zunaj pod stopnicami. Stanovalci bi imeli žival v svoji sobi, vendar so mnenja, da to ni dovoljeno, čeprav gospa direktorica Bojana Mazil Šolinc navaja, da bi jih lahko imeli, če bi pazili na red in čistočo prostorov in hodnikov ter tudi pri higieni rok.

Stanovalka z veseljem skrbi za mačko, saj jo ljubezen do mačk spremlja že od doma. Zaradi starosti mačka le poredko lovi, če pa že, pa ulovi kakšnega martinčka.

Slika 21: Raziskovalki s stanovalko Hildo
(Čepin Tovornik, 5. 2. 2016)

Slika 22: Bivalni prostor mačke
(Kubot, 5. 2. 2016)

3.6.3 Dom starejših Šentjur

Po ogledu Doma ob Savinji Celje sva se z mentorjem odpeljali proti Šentjurju, kjer smo si ogledali dom starejših. Dom je izven centra mesta na Svetinovi ulici in je odprt od leta 1999. V domu stanuje 167 stanovalcev.

Slika 23: Zunanja podoba Doma starejših Šentjur (Kubot, 5. 2. 2016)

Sprejela nas je gospa receptorka, ki skrbi za papigo Gustija in akvarijske ribe. Kasneje pa smo pogovor nadaljevali z medicinsko sestro Darjo Mlinarič, ki skrbi za mačke.

Slika 24: Gusti
(Hren, 5. 2. 2016)

Gusti je papiga vrste nimfa, ki je stara 13 let. Za prehrano skrbi gospa receptorka. Čistilke pa ga občasno skopajo proti zajedavcem. Hrano zanj kupi dom. Stanovalci ga imajo zelo radi, saj jih vedno razveseli z njegovim plesom po kletki. Želijo ga naučiti govoriti. Včasih se z njim zabavajo tudi pri fizioterapiji. Najraje pa ima stanovalce, ki mu prinesejo suh kruh in mu v kletko potisnejo svoje prste, namočene v sladko. Gusti svoj dan preživi v kletki, ki jo imajo pri recepciji.

Slika 25: Kletka Gustija
(Hren, 5. 2. 2016)

Slika 26: Vsakodnevno prehranjevanje Gustija
(Hren, 5. 2. 2016)

Slika 27: Druženje s papigo
(Hren, 5. 2. 2016)

Slika 28: Pogovor s gospo receptor
(Čepin Tovornik, 5. 2. 2016)

Tudi za ribe skrbi gospa receptorka. Vodo jim menja zunanja za to usposobljena oseba enkrat mesečno.

Slika 29: Akvarij z ribami
(Hren, 5. 2. 2016)

Slika 30: Domska mačka
(Hren, 5. 2. 2016)

V domu imajo eno sterilizirano mačko, kateri družbo delajo štiri sosednje mačke. Za njo skrbijo stanovalci s pomočjo medicinske sestre Darje. Hranijo jo z briketi. Svoj prostor ima zunaj doma. Ni problema, če mačka zaide v dom in se »pocrtlja« pri stanovalcih. Ker je imela 3-krat na leto mladičke, so jo dali sterilizirati.

Slika 31: Zaposlena Darja
Mlinarič, ki skrbi za mačke
(Mlinarič, 5. 2. 2016)

Slika 32: Pogovor z gospo Darjo Mlinarič
(Čepin Tovornik, 5. 2. 2016)

Pozimi poskrbijo tudi za zunaj živeče ptiče.

Slika 33: Ptičja krmilnica (Kubot, 5. 2. 2016)

Slika 34: Maček Muki
(Kubot, 5. 2. 2016)

To je maček, ki ga stanovalka Olga kliče Muki. Star je 7 let. Zadržuje se v njeni sobi od jutra do večera. Noč preživi zunaj. Stanovalka ima na svojem balkonu prostor, kjer ga hrani s hrano za mačke, ki jo kupi sama. Ne dovoli, da bi mačkon pil mleko. Mačkon je dobro vzgojen, saj leži le na svoji odeji ter potrebo izločanja opravi zunaj na prostem. Stanovalka je povedala, da ji ne krajša le prostega časa, ampak ji lajša tudi bolečine v kolenih.

Pred leti so imeli v domu psico, večje pasme, vendar so jo zaradi pomanjkanja časa morali oddati. Menijo, da so za v dom primernejše manjše pasme psov. V domu ne vidijo nobenega problema, če bi stanovalec ob prihodu v dom izrazil željo, da s sabo pripelje domačo žival od doma.

Slika 35: Druženje s stanovalko
(Čepin Tovornik 5. 2. 2016)

3.7 PRIMERJAVA REZULTATOV IN RAZPRAVA

Strinjava se z izjavo slovenskega terapevta Zvoneta Babnika, zaposlenega v Domu upokojenecv Tabor, ki je dejal: »Samo streha in postelja nikakor nista dovolj za srečnega upokojenca.« Občutek osamljenosti lahko starejši uspešno premagajo v družbi živali, ki jim nudijo vsakodnevno rutino. Ob skrbi za žival se počutijo koristni, pomembni in da jih nekdo potrebuje (STA, A. L., 2014).

Med pogovorom na terenskem delu so nama stanovalci domov zaupali, da jim živali nudijo tudi razvedrilo, občutek varnosti, zaščite in brezpogojne ljubezni ko jih božajo, gledajo, hranijo, se z njimi igrajo, fotografirajo in hodijo na sprehode. Za nove stanovalce pa lahko živali v domu predstavljajo lažjo prilagoditev na novo okolje. Do podobnih odgovorov je v svoji diplomski nalogi z naslovom Aktivnost in terapija s pomočjo živali – vpliv živali na počutje ljudi, prišla tudi Dajana Vodnjov (Vodnjov, 2013, str. 59).

Tudi terapevtka Sonja v intervjuju navaja, da se lahko ob prisotnosti psa zelo hitro na bolje spremeni zdravstveno in fizično stanje starostnika.

Osebjem Lambrechtovega doma omogoča stanovalcem aktivnosti na različnih področjih. 54 % anketiranih stanovalcev se jih udeležuje. 15 % stanovalcev pa dan preživi samo v sobi oz. se družijo le s svojci.

Tudi anketirani stanovalci Lambrechtovega doma se v 80 % popolnoma strinjajo oz. strinjajo, da imajo živali pozitiven vpliv na njih in da pripomorejo k njihovem boljšemu počutju.

92 % stanovalcev doma je doma, kjer so živeli, imeli domačo žival, od tega pa jih 55 % sedaj v domu ne pogreša svoje domače živali. Na vprašanji ali ste doma imeli domačo žival in ali jo sedaj v domu pogrešate, se navezuje **prva hipoteza**, ki se glasi: Večji odstotek predstavljajo stanovalci, ki so doma imeli domačo žival in jo sedaj v domu pogrešajo. Iz rezultatov je razvidno, da samo 45 % stanovalcev pogreša sedaj v domu svojo domačo žival, zato hipoteza **ni potrjena**.

Stanovalci, ki so doma imeli žival so jo imeli v 60 % zaradi lastne volje. Njihove domače živali so živele v hiši, kletki, hlevu, prosto zunaj, v boksu, kokošnjaku, v blokovskem stanovanju in v veži. 65 % stanovalcev je za žival skrbelo samostojno oz. sami. 35 % stanovalcem ni bilo treba skrbeti za žival/i in so navedli, da so za njih skrbeli njihovi otroci ter drugi družinski člani (brat, sestra, teta, stric, stari starši).

Med anketiranjem sva izvedeli, da je največ (38 %) stanovalcev imelo doma živali, ker so jih osrečevale, zaradi varnosti v 16 %, v 9 %, ker so jih želeli otroci/domači in ker so se počutili osamljeno (2 %). Nihče ni imel živali zaradi dolgega časa. 35 % stanovalcev pa je imelo živali za lov, oranje, volno, mleko, za hrano ter za zaslužek. V času bivanja v domu 55 % anketiranih stanovalcev ne pogreša svoje domače živali.

V domu si 23 % anketiranih stanovalcev želi žival, od tega si 57 % želi žival od doma. Od doma bi imeli psa, mačko, ribice in kravo. Vzroki, zakaj si v domu želijo živali, pa

so različni, najpogostejši je, da jih osrečujejo (36 %), pod drugo pa zaradi sprostitve, pogovora, hrane, božanja, želje po obveznosti, ljubezni do živali, gledanja in navade iz otroštva.

Na 11. vprašanje, ki sprašuje, kje bi stanovalci želeli, da bi njihova žival imela svoj prostor, se nanaša **druga hipoteza**, ki se glasi: Več stanovalcev si želi imeti žival zunaj pri domu kot v svoji sobi, in **je potrjena**, saj je tako odgovorilo 71 % stanovalcev. 71 % stanovalcev je ob izpolnjevanju anketnega vprašalnika navedlo, da si v ustanovi ne želijo živali zaradi preprostih vzrokov, kot so čistoča sobe, higiena rok, soglasja med sostanovalcema v sobi, večje možnosti bolezni in prenosa okužb, nezmožnost kompetentne in vsakodnevne skrbi za žival in morebitnih poškodb samega stanovalca. Ostali (29%), ki pa so si želeli živali v sobi, pa so navedli, da bi ob prisotnosti živali čutili pozitivna čustva (ljubezen, toplota ...) ter da bi žival lažje navezala stik z njimi in bila bolj ubogljiva.

79 % je pripravljeno prevzeti skrb za žival/i v domu. Gospa Irena Vozlič meni, da so stanovalci najprej zelo navdušeni nad skrbjo za živali, čez čas pa jim le-to pojenja, ker predstavlja odgovornost.

Na vprašanje, ali ste že slišali za terapevtske živali, je 80 % stanovalcev to zanikalo, zato **tretja hipoteza**, ki se glasi: Večji odstotek predstavljajo stanovalci, ki so že slišali za terapevtske živali, **ni potrjena**.

Od stanovalcev, ki se terapij/srečanj s psom še niso udeležili, je polovica takšnih, ki bi se jih in polovica, ki se jih ne bi. Največ anketiranih stanovalcev, ki si terapij/srečanj s psom želi, si želi enkrat tedenske obiske lastnika s psom, čeprav bi se lahko izvajale vsak dan po besedah terapevtke Trček.

Preden se direktor doma starejših s pomočjo osebja in stanovalcev odloči za nakup živali, mora dobro načrtovati, kdo bo za žival skrbel in kje v domu se bo našel prostor zanjo. Žival predstavlja dolgotrajno skrb.

V domovih po Sloveniji se trudijo, da bi življenje stanovalcev čim bolj približali življenju, kakršnega so imeli v domačem okolju, zato so v nekaterih domovih za starejše po Sloveniji v domsko življenje vključili domače živali. 75 % direktorjev se popolnoma strinja oz. strinja, da je dom primeren kraj za živali, ter v 96 %, da živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev. Stanovalcem doma s pomočjo živali pomagajo odpreti ali vsaj zmanjšati motnje fizičnega, psihičnega in socialnega počutja. Preko živali ohranjajo stik z naravo, ki je za ljudi zelo pomemben.

Od 28 sodelujočih domov starejših po Sloveniji je 86 % anketiranih direktorjev na drugo vprašanje, ali imate v domu živali to potrdilo, zato **je četrta hipoteza**, ki se glasi, da večji odstotek predstavljajo domovi starejših po Sloveniji, ki imajo živali, **potrjena**.

V domovih starejšim krajšajo čas zelo različne živali, kot so psi, muce, hrčki, papige, ribice v akvariju, zajci ... Ponekod pa imajo tudi ostale domače živali, na primer vietnamske prašičke in koze.

V domovih, kjer živali ne stanujejo zaradi različnih vzrokov, pa problem želje stanovalcev po druženju z živalmi rešujejo tako, da terapevti izvajajo srečanja/terapije s pomočjo živali. Terapije nudijo za motivacijske, sprostitvene in terapevtske koristi. Terapija s pomočjo živali lahko prispeva k pospeševanju zdravljenja in hitrejšemu doseganju rehabilitacijskih ciljev. Terapevtka Sonja Trček v intervjuju navaja, da mora pes v dom vstopiti čist, počesan, na povodcu in označen na oprsnici, da gre za terapevtskega psa in da je pes v pomoč terapevtu.

V diplomskem delu Dajana Vodnjov omeni tudi, da so terapije s pomočjo živali v tujini zelo razširjene. V Sloveniji sta trenutno dve društvi, Društvo za terapijo s pomočjo živali Ambasadorji nasmeha in Društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke, ki si prizadevata, da bi se terapije ustalile in izvajale tudi pri nas (Vodnjov, 2013, str. 19, 41, 58).

Pri petem vprašanju so morali direktorji navesti prostore, kje njihove živali prebivajo. Na to vprašanje se nanaša **peta hipoteza**, ki se glasi, da živali v domovih starejših po Sloveniji živijo najpogosteje v večnamenskem prostoru doma, in **je potrjena**, saj je iz raziskave razvidno, da živali najpogosteje prebivajo v večnamenskem prostoru (31 %), sledi soba (20 %), recepcija (16 %), hodnik (11 %). Poleg naštetih možnosti so pod drugo (22 %) napisali naslednje prostore, in sicer prostor delovne terapije, pesjak, hiša za mačke, kavarna doma in domska domačija. Pomembno mora biti, da opremljenost bivalnega prostora živali ustreza naravnemu prostoru posamezne vrste živali, s čimer se strinja oz. popolnoma strinja 89 % direktorjev.

Iz odgovorov spletnega anketnega vprašalnika za direktorje domov po Sloveniji sva izvedeli, da imajo v domu iz občinske enote Novo mesto svojo domsko domačijo, na kateri prebivajo ovce, konjički, koze, račke, zajci, mačka/e in pes. Trije domovi iz občinskih enot Ljubljana, Kranj in Novo mesto nimajo živali v domu, vendar pa sta le dva imela psa ali mačko. 48 % direktorjev je neodločenih, da si stanovalci, ki so doma imeli živali, želijo tudi v domu.

Če bi radi imeli večjega psa zunaj, se morajo držati členov iz Pravilnika o zaščiti hišnih živali, kjer je zapisano o prehranjevanju, negi, velikost pasje ute in pesjaka ter dolžini vrvi za psa. Za primer vzemimo dom upokojencev Polzela, kjer za svojega psa Zemota skrbijo po danih navodilih pravilnika. Čeprav gospa terapevtka Trček v intervjuju pove, da pes ni v najožjem izboru najprimernejših živali za v dom, lahko sklepamo, da je, saj imajo v Polzeli za to dobro poskrbljeno, ker ima pes Zemo vodnika – hišnika. Zanimiv pa je tudi podatek, če si stanovalci zaželejo, da bi v dom s sabo pripeljali svojo žival, ki je primerna za v dom, mu le-to ugodijo. 36 % direktorjev se strinja oz. popolnoma strinja, da bi stanovalci raje prišli živeti v dom, v kateremu bi lahko s sabo imeli domačo žival.

4 ZAKLJUČEK

»Druženje z živalmi starostnikom nudi priložnost za motivacijo, izobraževalno, rekreacijsko in terapevtsko podporo za izboljšanje življenja v domu«, po besedah Zvoneta Babnika.

S to raziskovalno nalogo sva prišli do zaključka, da si stanovalci Lambrechtovega doma ne želijo tako zelo živali, kot sva si mislili, vendar je le-to tudi odvisno od posameznika.

Stanovalci, ki so navedli, da si želijo žival so izrazili, da si je ne želijo v sobi, zaradi drugih stanovalcev, čistoče sobe, možnost poškodbe (ugriz) in prenosa okužb ter bolezni. Žival bi raje imeli zunaj pri domu.

Opazili sva tudi razliko med stanovalci, ki so že doma imeli žival, in tistimi, ki je niso imeli. Stanovalci, ki so jo imeli doma, bi tudi zdaj v domu prevzeli odgovornost zanjo. Stanovalci, ki pa je poprej niso imeli, bi se težko navadili skrbi in nege za žival.

Po najinih ugotovitvah in pogovorih s stanovalci domov je najprimernejši prostor za žival v domu, kjer se stanovalci najbolj zadržujejo v prostem času, na primer večnamenski prostor in recepcija, vendar je to odvisno od vrste živali.

S pridobljenimi odgovori na anketiranje direktorjev sva lahko opazili, da domovi starejših v Sloveniji imajo živali, kot so na primer ribe, želve, mačke, psi, koze, ovce, prašiči, papige, zajčki, hrčki in konji.

Labrechtovemu domu ne bi priporočale živali, ki zahteva veliko gibanja in nege, saj so stanovalci ob pogovoru navedli, da bi jim to vzelo veliko časa in energije. Najprej bi bili veseli, sčasoma pa bi izgubljali voljo do skrbi za živali. Najbolje bi bilo, da vso skrb prevzame odgovorna oseba na delovnem mestu, po najinem mnenju hišnik in receptor ob pomoči stanovalcev, saj so navedli, da bi odgovornost za žival/i prevzeli. V domu bi lahko imeli papigo v kletki na recepciji, tako kot v domu starejših Šentjur, kjer papiga ne predstavlja ovire. Veliko stanovalcev se ob njej zadržuje in pogovarja. Ker si več stanovalcev ne želi živali v sobi, je recepcija najboljša izbira. Stanovalci bi lahko žival večkrat dnevno obiskali. Prednosti tega so boljše počutje, nova aktivnost in dobro izkoriščen prosti čas.

Z anketiranjem sva tudi ugotovili, da seznanjenost o terapevtskih živalih ni najbolje razširjena med starejšo populacijo ljudi. Ob obrazložitvi, kaj je to, pa bi se stanovalci tega veselili in udeleževali, če bi jim dom to zagotovil. Terapije enkrat ali večkrat mesečno so najboljša izbira za domove, kjer za živali ne bi skrbeli, vendar bi se vseeno radi stanovalci z živalmi družili.

Cilj naloge je bil, da tudi ugotoviva, ali imajo zaposleni pozitivno mnenje o tem, da v domovih bivajo živali oz. da jih seznaniva o željah in mnenjih stanovalcev doma. Najino raziskovanje je prišlo do spoznanja, da zaposleni opazijo boljše počutje pri stanovalcih, kjer imajo živali, in nekateri od njih bi bili pripravljeni tudi prevzeti skrb in nego za žival.

5 VIRI IN LITERATURA

Akerman, B. Kakovostna starost: Aktivnost in terapija s pomočjo živali - vpliv živali na počutje starejših ljudi kakovostna starost. Revija za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje. 2014, letnik 17, številka 2. Dostopno na:

<http://www.inst-antontrstenjaka.si/tisk/kakovostna-starost/clanek.html?ID=1442>
(22. 2. 2016).

Collins, S. Moj pes: Popolni vodnik za zdravega, srečnega in dobro vzgojenega psa. 1. izd. Tržič: Učila International, 2013, str. 11.

Čepin Tovornik, P. Slikovni material, 2016. Slike: 6, 17, 21, 28, 32, 35.

Fogle, B. 101 nasvet skrb za psa. Ljubljana: Pisanica, 1996, str. 8, 20, 33-43, 60.

Fritzsche, P. Hrčki. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007, str. 4, 18-20.

Grimm, H., Lauer, I., Mačke: Kako zanje pravilno skrbeti in jih razumeti. 1. izd. Maribor: Mettis bukvarna, 2009, str. 9, 25.

Gutjahr, A. Akvarijske ribe. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007, str. 6-9, 16.

Hren, J. Slikovni material, 2016. Slike: 1, 5, 7-16, 18, 19, 24-27, 29, 30.

Ilič, N. Terapija s pomočjo živali – kaj to je in kako jo lahko uporabimo?. Ljubljana, 2013, str. 6, 12, 14, 17-19, 21, 30.

Korošec, R. Hišni ljubljenci-naši prijatelji. Raziskovalna naloga. Mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline. Osnovna šola Šalek. Velenje, 2013, str. 11-12.

Kubot, B. Slikovni material, 2016. Slike: 1, 2, 20, 22, 23, 33, 34.

Kryštufek, B. Sesalci Slovenije. Ljubljana: Prirodoslovni muzej Slovenije, 1991, str. 234, 236, 252, 255.

Mlinarič, D. Slikovni material, 2016. Slika: 31.

Murn, K. Spreminjanje družbenih odnosov do domačih živali. Diplomaska naloga. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. Ljubljana, 2005, str. 24. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Murn-Karmen.PDF> (22. 1. 2016).

Niemann, H. Papige skobčevke. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007, str. 4, 12, 18-20, 22.

Pogačnik, M. Pravilnik o zaščiti hišnih živali. Uradni list RS, št. 51/2009, str. 7117. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=93040> (26. 2. 2016).

Sabati Šušter, A. Praktični vodnik mačke. Tržič: Učila International, 2008, str. 8, 106.
STA, A. Raziskava: Osamljeni umirajo prej. 2014. L. Dostopno na:
<http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/raziskava-osamljeni-umirajo-prej>
(29. 2. 2016).

Trček, S. Slikovni material, 2016. Slika: 4.

Veterinarska uprava Republike Slovenije. Hišne živali. Ljubljana. 2016. Dostopno na:
http://www.vurs.gov.si/si/za_prebivalce_in_pravne_osebe/mednarodne_zadeve/hisne_zivali/ (26. 2. 2016).

Vodnjov, D. Aktivnosti in terapija s pomočjo živali - vpliv živali na počutje starejših ljudi. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede. Maribor, 2013, str. 1, 19, 40, 41 in 58-59. Dostopno na:
https://issuu.com/ambasadorjinasmeha/docs/aktivnosti_in_terapija_s_pomojo_zivali_-_vpliv_i/44
(29. 2. 2016)

Vozlič, I. Katalog informacij javnega značaja. Slovenske Konjice. 2013. Dostopno na:
<http://www.lambrechtov-dom.si/informacije/informacije-javnega-znacaja/>
(23. 1. 2016).

Vozlič, I. Predstavitel Lambrechtov dom, od leta 1871. Slovenske Konjice. 2013. Dostopno na: <http://www.lambrechtov-dom.si/o-domu/> (23. 1. 2016).

Vozlič, I. Slikovni material, 2016. Slika: 3.

Wegler, M. Pritlikavi kunci. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007, str. 4, 18-22, 24-25.

6 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik: Mnenja stanovalcev Lambrechtovega doma o življenju živali v domu

Priloga 2: Anketni vprašalnik: Prisotnost živali in njihov življenjski prostor v domovih starejših po Sloveniji

ANKETNI VPRAŠALNIK MNENJA STANOVALCEV LAMBRECHTOVEGA DOMA O ŽIVLJENJU ŽIVALI V DOMU

Spoštovani!

Sva Jasna in Barbara, dijakinji drugega letnika Srednje zdravstvene šole Celje, in v tem šolskem letu izdelujeva raziskovalno nalogo o življenju živali v domovih starejših. Z raziskavo želiva ugotoviti, zakaj si stanovalci želijo živali v domu, kako in kje bi živali živele v domu ter kdo bi zanje skrbel. Za pridobitev podatkov sva sestavili anketni vprašalnik in vas prosiva, da ga izpolnite. **Pri vsakem vprašanju je možen samo en odgovor.**

Anketiranje poteka anonimno in podatki bodo služili samo raziskovalnemu delu. Za sodelovanje se Vam zahvaljujema.

Spol:

- a) Moški b) Ženski

Datum anketiranja: _____

Starost (leta): _____

Čas bivanja v domu (leta): _____

1. Kako ste se vključili v novo okolje (v domu)?

- a) družim se s starostniki
b) udeležujem se različnih aktivnosti
c) dan preživim sam/a v svoji sobi
č) družim se le s svojci
d) drugo: _____

2. Živali imajo name pozitiven vpliv?

- a) sploh se ne strinjam
b) ne strinjam se
c) neodločeno (niti-niti)
č) strinjam se
d) popolnoma se strinjam

Na kakšen način oz. kako se izraža vpliv živali na Vas?

3. Ali ste doma imeli domačo/e žival/i in kje je/so živel/a/e?

a) da

Katero/e? _____

Kje je/so živel/a/e? _____

b) ne

Če ste na 3. vprašanje odgovorili z NE, ne odgovarjajte na vprašanja od 4. do 7.

4. Na pobudo koga ste doma imeli žival/i?

a) zaradi lastne volje

b) zaradi drugih Koga? _____

5. Kdo je skrbel doma za žival/i?

- a) sam/a
- b) drug **Kdo?** _____

6. Zakaj ste doma imeli žival/i?

- a) ker sem se počutil/a osamljeno
- b) ker mi je bilo dolgčas
- c) ker so me živali osrečevale
- č) zaradi varnosti
- d) ker so jih želeli imeti moji otroci/domači
- e) drugo: _____

7. Ali sedaj v domu pogrešate svojo/e domačo/e žival/i?

- a) da
- b) ne

8. Ali si v domu, v katerem prebivate, želite žival/i?

- a) da
- b) ne
- c) o tem nisem premišljeval/a
- č) jih že imamo

Če ste na 8. vprašanje odgovorili z NE, ne odgovarjajte na vprašanja od 9. do 12.

9. Ali bi si želeli svojo/e žival/i od doma, kjer ste prej živeli, in katero/e?

- a) da **Katero/e?** _____
- b) ne
- c) o tem nisem premišljeval/a

10. Zakaj bi v domu imeli žival/i?

- a) ker se počutim osamljeno
- b) ker mi je velikokrat dolgčas
- c) ker me osrečujejo
- č) drugo: _____

11. Kje bi želeli, da bi imela/e žival/i svoj prostor?

- a) v moji sobi
- b) zunaj pri domu
- c) drugo: _____

12. Bi prevzeli odgovornost in skrbeli za žival/i v domu ali bi si želeli drugo osebo, da bi skrbela za žival/i?

- a) da, pripravljen/a bi bil/a skrbeti za živali
- b) ne to bi prepustil/a drugim

13. Ste že slišali za terapevtske živali?

- a) da
- b) ne

14. Ali bi se v domu udeležili srečanj/terapij s psom?

- a) da
- b) ne
- c) sem se že udeležil/a tega

Če ste na 14. vprašanje odgovorili z NE, ne odgovarjajte na 15. vprašanje.

15. Kako pogosto si želite srečanj/terapij s psom?

- a) psa si želim ob sebi vsak dan
- b) želim si enkrat tedenske obiske lastnika s psom
- c) drugo: _____

ANKETNI VPRAŠALNIK PRISOTNOST ŽIVALI IN NJIHOV ŽIVLJENJSKI PROSTOR V DOMOVIH STAREJŠIH PO SLOVENIJI

Spoštovani!

Sva Jasna in Barbara, dijakinji drugega letnika Srednje zdravstvene šole Celje, in v tem šolskem letu izdelujeta raziskovalno nalogo o življenju živali v domovih starejših. Za pridobitev podatkov sva sestavili anketni vprašalnik in vas prosiva, če ga lahko izpolnite.

Pridobljeni podatki bodo objavljeni samo v raziskovalni nalogi.

Za sodelovanje se Vam zahvaljujema.

Območna enota zavoda

- OE Celje
- OE Koper
- OE Kranj
- OE Krško
- OE Ljubljana
- OE Maribor
- OE Murska Sobota
- OE Nova Gorica
- OE Novo mesto
- OE Ravne na Koroškem

1. Kakšno je vaše mnenje o tem, da bi v domu prebivale živali in zakaj?

- a) pozitivno, zakaj: _____
- b) negativno, zakaj: _____

2. Ali imate v domu žival/i?

- a) da
- b) ne

Če ste na 2. vprašanje odgovorili z NE, ne odgovarjajte na vprašanja od 3. do 7.

3. Na pobudo koga ste v dom sprejeli žival/-i? (možnih več odgovorov)

- a) stanovalcev
- b) zaposlenih
- c) direktorja
- č) drugo

4. Katero/e žival/i imate v domu? (možnih več odgovorov)

- a) psa/-e
- b) mačko/-e
- c) ribo/-e
- č) hrčka/-e
- d) kačo/-e
- e) drugo

5. Kje v domu ima/-jo žival/-i svoj prostor? (možnih več odgovorov)

- a) večnamenski prostor
- b) hodnik
- c) soba
- č) recepcija
- d) drugo

6. Kdo v domu skrbi za žival/i? (možnih več odgovorov)

- a) lastnik živali
- b) hišnik
- c) čistilke
- č) negovalno osebje
- d) direktor/ica
- e) drugo

7. Kakšna je možnost neposrednega dostopa stanovalcev, da pridejo do bivalnih prostorov živali in do živali samih v domu?

- a) zelo velika
- b) velika
- c) majhna
- č) zelo majhna
- d) je ni
- e) ne vem
- f) drugo

8. Če do sedaj v domu niste imeli živali, ali bi jo imeli, če bi stanovalci izrazili takšno željo?

- a) da
- b) ne
- c) Imamo žival/i v domu

9. Kdo bi po vašem mnenju moral skrbeti za žival/i v domu?

- a) lastnik živali
- b) zaposleni v domu
- c) drugo

10. Ali ste v preteklosti v domu imeli žival/i?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Če ste na 10. vprašanje odgovorili z NE in NE VEM, ne odgovarjate na 11. vprašanje.

11. Katero/e žival/i ste imeli v preteklosti v domu?

- a) psa/e
- b) mačk/e
- c) ribo/e
- č) hrčka/e

- d) kačo/e
 e) drugo: _____

12. Označite stopnjo strinjanja (s križcem) pri spodaj navedenih trditvah z ocenami od 1 do 5, pri čemer pomeni 1 – sploh se ne strinjam, 2 – ne strinjam se, 3 – neodločeno (niti-niti), 4 – strinjam se in 5 – popolnoma se strinjam.

Trditve:	1	2	3	4	5
Ljudje bi rajši prišli živeti v tisti dom starejših, v katerem bi lahko imeli zraven domačo žival.					
Stanovalci, ki so imeli doma domače živali, jih želijo tudi imeti v domu.					
Opremljenost bivalnega prostora živali mora ustrezati naravnemu okolju posamezne živali.					
Dom starejših je primeren kraj za živali.					
Živali v domu pripomorejo k boljšemu počutju stanovalcev.					